

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra bezpečnostních studií

Divácké násilí

Diplomová práce

Spectator violence

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Teddy SUNARDI, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Martin NIŽNÍK

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další použité zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 10.3.2022

Bc. Martin NIŽNÍK

ANOTACE

Diplomová práce se věnuje problematice diváckého násilí, kdy jsou v první části vymezeny stěžejní pojmy důležité pro znalost celé problematiky. Následuje krátký exkurz do historie diváckého násilí a jeho počátků ve Velké Británii a také počátků v České republice. Na historickou část navazují současné trendy diváckého násilí, které obsahují symboliku, oděvní trendy a aktuální situaci na poli diváckého násilí. Čtvrtá kapitola je zaměřena na praktickou činnost policejních složek v boji proti diváckému násilí a obsahuje nástin postupů pořádkových jednotek a služby kriminální policie a vyšetřování. Poslední teoretická kapitola je zaměřena na nejčastější protiprávní jednání v souvislosti s diváckým násilím. Ve výzkumné části je provedeno dotazníkové šetření a analýza trestních spisů a následná komparace těchto metod výzkumu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Divácké násilí, policie, chuligán, výtržnictví, veřejný pořádek, analýza, typologie

ANNOTATION

The master thesis deals with the issue of spectator violence, first part defines the key terminology important for knowledge of the whole issue. Follows a short excursion into the history of spectator violence and beginnings in Great Britain and also beginnings in the Czech Republic. The historical part is followed by current trends in spectator violence, which include symbolism, wear trends and the current situation in the field of spectator violence. The fourth chapter focuses on the practices of police forces against spectator violence and contains an outline of the procedures of riot units and criminal police and investigation services. The last theoretical chapter focuses on the most common offenses in connection with spectator violence. In the research part there is a questionnaire survey and analysis of criminal records and a comparison of these research methods.

KEYWORDS

Spectator violence, police, hooligan, disorderly conduct, public order, analysis, typology

OBSAH:

ÚVOD	6
1. VYMEZENÍ POJMŮ	7
1.1. DIVÁCKÉ NÁSILÍ	7
1.2. KATEGORIZACE FANOUŠKŮ	8
1.2.1. <i>Diváci</i>	8
1.2.2. <i>Fanoušci</i>	8
1.2.3. <i>Ultras</i>	9
1.2.4. <i>Hooligans</i>	9
1.3. VEŘEJNÝ POŘÁDEK	10
1.4. SPOTTERS – POLICEJNÍ SPOTTEŘI	10
1.5. SUPPORT LIAISON OFFICER	11
2. HISTORICKÉ PROJEVY DIVÁCKÉHO NÁSILÍ S ORIENTACÍ NA FOTBAL	13
2.1. DIVÁCKÉ NÁSILÍ NA OSTROVECH	13
2.2. DIVÁCKÉ NÁSILÍ V ČESKÉ REPUBLICE	17
3. SOUČASNÉ TRENDY DIVÁCKÉHO NÁSILÍ	19
3.1. ODĚVNÍ TRENDY	19
3.2. SYMBOLIKA	21
3.3. AKTUÁLNÍ SITUACE	23
4. ČINNOST POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY NA ÚSEKU DIVÁCKÉHO NÁSILÍ	25
4.1. ČINNOST SLUŽBY POŘÁDKOVÉ POLICIE	25
4.2. ČINNOST SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ	27
5. VYBRANÉ PROTIPRÁVNÍ JEDNÁNÍ PACHATELŮ DIVÁCKÉHO NÁSILÍ	30
5.1. TRESTNÉ ČINY	30
5.1.1. <i>Výtržnictví</i>	31
5.1.2. <i>Ublížení na zdraví</i>	32
5.1.3. <i>Rvačka</i>	34
5.1.4. <i>Loupež</i>	35
5.1.5. <i>Trestné činy narušující soužití lidí</i>	37
5.2. PŘESTUPKY	38

6. VÝZKUMNÁ ČÁST	42
6.1. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	42
6.2. DOTAZNÍK.....	43
6.3. ANALÝZA TRESTNÍCH SPISŮ.....	50
6.4. KOMPARACE ZÍSKANÝCH DAT	59
ZÁVĚR	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65
SEZNAM PŘÍLOH.....	69
PŘÍLOHY PRÁCE.....	69

Úvod

Diplomová práce je zaměřena na projevy diváckého násilí, kdy se jedná o fenomén posledních let, který dostává značný mediální prostor a toto téma je velice oblíbené, jak v mediálním světě, tak mezi běžnou populací. Z mého úhlu pohledu mají všichni adresáři mediálních informací jasnou představu o tom, kdo je to tzv. chuligán, respektive fanoušek, který se dopouští protiprávního jednání v souvislosti se sportovním utkáním a na toto téma bych se v diplomové práci chtěl zaměřit a buď vyvrátit, nebo potvrdit mýty o tomto typickém chuligánovi analýzou trestních spisů na území hlavního města Prahy za období let 2016–2021.

V rámci zaměstnání, kdy jsem služebně zařazen na Odboru extremismu a terorismu se specializací na divácké násilí, přicházím téměř na každodenní bázi do přímého či nepřímého kontaktu s těmito osobami, a ne vždy se jedná o typické chuligány, jak o tom panují jisté předsudky. Tedy to, že chuligán je muž ve věku mezi 18–25 lety, je to sportovec zaměřený na bojové sporty, který pochází ze sociálně patologického prostředí, má nízký stupeň vzdělání a tím pádem se řadí do kategorie nízkopříjmových skupin občanů. Tuto teorii budu chtít vyvrátit nebo potvrdit analýzou trestních spisů za posledních několik let a také se budu věnovat typickým projevům diváckého násilí a lokalitě páčání této trestné činnosti.

Samozřejmě před řešením samotného výzkumu bude diplomová práce obsahovat teoretická východiska fenoménu diváckého násilí, které budou spočívat ve vymezení základních pojmů spojených s diváckým násilím, dále bude obsahovat symboliku diváckého násilí a přiblížení oblíbených oděvních značek. Toto jsou z mého pohledu velmi aktuální témata, která pro policejní praxi mohou dopomoci k identifikaci chuligánů a případnému předcházení trestné činnosti. V teoretické části se také budu věnovat aktuálnímu vývoji, respektive aktuálním projevům diváckého násilí a řešení těchto problémů v rámci Policie České republiky.

1. Vymezení pojmů

1.1. *Divácké násilí*

Divácké násilí lze charakterizovat jako projev společensky neakceptovatelného jednání několika jedinců nebo skupiny, které přímo souvisí s agresivním chováním diváků a toto chování narušuje veřejný pořádek nebo bezproblémový průběh sportovního utkání. Toto agresivní chování spočívá v širokém spektru jednání, mezi které lze subsumovat jak majetkové protiprávní jednání, tak jednání proti životu a zdraví. V poslední době lze mezi toto jednání také zařadit činy narušující soužití občanů, kdy mezi tyto činy lze zařadit rasistické projevy fanoušků vůči hráčům. Veškeré tyto uvedené projevy diváckého násilí lze spatřovat jak na sportovních utkáních, tak mimo ně, zejména běžně na ulici, nebo v restauračních zařízeních, kdy tyto projevy nemusí přímo souviset s konkrétním sportovním utkáním.

Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra České republiky tento fenomén popisuje jako násilné či jinak nebezpečné chování diváků v souvislosti se sportovním utkáním. Přičemž k tomuto jednání může dojít jak na stadionu, tak v jeho okolí, při dopravě a přesunu fanoušků. Základním znakem, vymezujícím projevy diváckého násilí, je jednání víceméně ohraničené skupiny osob, jejíž hlavní sjednocující prvek tvoří příslušnost k určitému klubu či k reprezentaci určité země. Takové jednání je často plánované a mívá opakovaný či manifestační charakter. S diváckým násilím jsou často spjaty i další formy protiprávního chování: rasistické projevy, poškozování majetku či chování ohrožující ostatní osoby na stadionu i mimo něj, včetně např. hráčů nebo rozhodčích (rvačky, vrhání předmětů na hrací plochu, vstup na hrací plochu...). V České republice se případy diváckého násilí vyskytují nejvíce v souvislosti s konáním fotbalových utkání u radikálních příznivců fotbalových klubů, tzv. hooligans.¹

¹ Bezpečnostní politika Ministerstvo vnitra: kriminalita, divácké násilí [online]. Ministerstvo vnitra [cit. 03-03-2022]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

„Strach a radost z bitvy ve sportu je součástí civilizačního procesu. Sport lidem umožňuje prožít strachu z bitvy, aniž by podstupovali riziko. Element strachu je výrazně potlačen (ačkoliv nezmezí zcela), element vzrušení je značně umocněn (...) Sport je katalyzátorem emocí, které nelze ventilovat jiným přijatelným způsobem. Emoční tenze často neustoupí s koncem hry. Často se stává, že divák přichází na stadion relativně klidný, ale s postupem hry v něm roste napětí, které musí být nějak ventilováno.“²

1.2. Kategorizace fanoušků

1.2.1. Diváci

Jedná se o osoby navštěvující sportovní utkání sporadicky, kteří převážně sledují sportovní utkání doma u televize nebo např. v restauračním zařízení společně s kamarády. Pokud navštěvují sportovní utkání, tak pouze pokud jejich klub hraje s atraktivním soupeřem. Divák nemá problém sledovat utkání po boku osoby fandící klubu soupeře, přičemž divák není spjatý přímo s konkrétním klubem, kterému by fandil celý život, ale je spíše fanouškem sportovních výkonů.³

1.2.2. Fanoušci

Neboli „normálové“. Jedná se o běžné fanoušky, kteří z větší části zaplňují stadiony při domácích utkáních svého klubu a podporují svůj klub fanděním, nošením klubových insignií, jako jsou šály, dresy, čepice apod. a tímto svůj klub nepřímou podporují i finančně. Tato část fanoušků je ochotna se svým klubem cestovat i mimo domácí prostředí na venkovní utkání. Fanoušci se snaží vyhýbat všem konfliktům a všem projevům diváckého násilí. Samozřejmě je možné další dělení fanoušků např. na – dočasný, místní, oddaný, fanatický.⁴

² GIULIANOTTI, Richard. *Sport and Modern Social Theorists*. 2004. London: Palgrave Macmillan, 2004. ISBN 978-0-333-80079-9., s. 124

³ SMOLÍK, Josef, 2008. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 280 s. ISBN 978-80-903556-3-7 s. 18

⁴ Hunt, K. A.; Bristol, T. & Bashaw, R. E. (1999). A conceptual approach to classifying sports fans. *Journal of Services Marketing*. 14 s. ISBN 0887-6045 s. 6–10

1.2.3. Ultras

Zde se dostáváme ke kategorii fanoušků, kteří se dopouštějí pravidelně protiprávního jednání, které má sociálně patologické znaky. Na první pohled se nemusí jednat o fanoušky, kteří se dopouštějí protiprávního jednání, jelikož jejich hlavním cílem je vytvoření co nejlepší atmosféry na jednotlivých sportovních utkáních za pomoci choreografie, zpěvů a samozřejmě také pyrotechniky. Právě při používání pyrotechniky se dopouštějí protiprávního jednání, jelikož použití pyrotechniky na sportovních utkáních je ve většině zemí a většině stadionu EU zakázáno a ultras se tím dopouštějí přinejmenším přestupkového jednání a porušení návštěvního řádu. V celkovém kontextu kategorizace fanoušků je tenká hranice mezi ultras a hooligans, jelikož ultras mají sklony inklinovat také do kategorie hooligans a to zejména díky homogenním skupinám a ekipám fanoušků, kteří jsou vzájemně provázáni a vzájemně působí ve stejných sektorech na sportovních stadionech. Dále při výjezdech na venkovní utkání jsou tyto fanoušci organizováni v jedné skupině, kde opět hraje svou roli psychologie davu a v mnoha případech také alkohol, kdy stačí malý impuls buď ze strany policie České republiky, nebo ze strany fanoušků protějščího klubu a z ultras se díky svému jednání mohou stát hooligans tím, že se účastní rvaček, poškozování cizí věci a dalších protiprávních jednání.⁵

1.2.4. Hooligans

O fotbalových chuligánech se hovoří jako o převážně mládežnické subkultuře, která je spojována se sociálně patologickými jevy. Fotbaloví chuligáni se sdružují ve skupinách tvořených většinou mladými militantně orientovanými „příznivci“. Ti přicházejí na fotbalové stadiony či do jejich okolí s primárním cílem – vyvolat konflikt či bitku se skupinami soupeře.⁶ Hooligans jsou charakterističtí zejména tím, že patří do určitých skupin, respektive ekip, kdy každý klub (bez participace klubu) má několik ekip (záleží na velikosti klubu a fanouškovské základně). Tyto skupiny mezi sebou kooperují a účastní se vzájemně domluvených rvaček a také násilí na fotbalových stadionech, které ale již není v současnosti tak intenzivní,

⁵ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M., Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury. Brno: Barrister and Princípál. 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3 s.22

⁶ tamtéž s.23

jako tomu bylo v minulosti. Intenzita klesla díky zkvalitňování boje proti diváckému násilí ve formě zlepšení bezpečnostní situace na stadionech, zlepšení pořadatelské služby, instalací kamerových systémů a konečně také ke zpřísnění trestů ukládaných soudy.

1.3. Veřejný pořádek

„Veřejný pořádek lze charakterizovat jako souhrn společenských vztahů, které vznikají, rozvíjejí se a zanikají na místech veřejných a veřejnosti přístupných, které jsou upraveny právními i neprávními normativními systémy, jejichž zachování je významné pro zajištění klidného a bezporuchového chodu společnosti.“⁷

1.4. Spotters – policejní spotteři

Policejní spotteři neboli pozorovatelé. Jedná se o velmi důležitou roli policistů s dlouholetou praxí v boji proti diváckému násilí, kdy tyto policisté mají výbornou osobní znalost mezi hooligans a ultras jednotlivých klubů, které „spottují“. U osobní znalosti fanoušků toto ovšem nekončí, spotteři by měli být v kontaktu také s představiteli jednotlivých klubů, kteří zodpovídají za bezpečnost při jednotlivých sportovních utkáních. Spotteři se účastní rizikových utkání a jejich hlavním cílem je zjišťování operativní informací o výskytu, pohybu a rizicích, které představují hooligans anebo ultras. Tyto operativní informace se následně předávají velitelům bezpečnostních opatření, kteří je vyhodnocují a analyzují rizika vzniku možného narušení veřejného pořádku. Spotterská činnost nesouvisí pouze se sportovním utkáním, ale činnost spotterů je dlouhodobá a konstantní, kdy se neustále vyhodnocují získávané informace ať z prostředí klubů, z prostředí samotných fanoušků anebo ze sociálních sítí, kdy na základě informací zjištěných spottery se přistupuje ke konkrétním sportovním utkáním a vyhodnotí se jako riziková či neriziková. V tzv. matchday (den utkání) se spotteři pohybují na vytipovaných místech se zvýšeným rizikem, kde by se mohli setkat radikální fanoušci z nepřátelených klubů a mohlo by zde docházet k narušení veřejného pořádku. Spotteři by dále měli disponovat technikou k případnému zachycení protiprávního jednání fanoušků sloužícímu jako důkaz.

⁷ MACEK, P., ZÁMEK, D., Policie a hromadná narušení veřejného pořádku. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5. s. 11

Spotteři fungují v rámci mezinárodní spolupráce a nepůsobí pouze při tuzemských sportovních utkáních. Účastní se mezinárodních utkání na klubové úrovni, ale také na reprezentační úrovni, kdy svými znalostmi velmi pomáhají v předcházení jakýchkoliv konfliktů a v rámci zahraniční spolupráce plní spojkou mezi fanoušky, klubem a zejména policií a svojí přítomností přispívají k minimalizaci rizik spojených se sportovním utkáním.

Celkově lze shrnout policejní spottery takto: „*Policisté se znalostí problémových fanoušků klubu (resp. země), kteří pomáhají identifikovat problémové jedince a svou přítomností působí i preventivně.*“⁸

1.5. Support liaison officer

Support liaison officer (dále jen „SLO“) je osoba, která je zodpovědná za kontakt mezi fanoušky a klubem. Hlavním cílem této osoby je zprostředkovávat oboustrannou komunikaci mezi uvedenými subjekty ke zlepšení koordinace postupů a řešení případných problémů vzniklých na jedné či druhé straně. Funkce SLO se začala formovat v 90. letech v německých klubech a postupně se tato funkce rozvíjela a nabírala na důležitosti, jelikož se tento koncept osvědčil. Od roku 2010 je dokonce pozice SLO povinná jako jeden z licenčních požadavků pro kluby účastnící se soutěží UEFA. V roce 2021 byla aktualizována příručka pro SLO, která stanovuje minimální požadavky na SLO, kterými jsou, že SLO je hlavním kontaktním bodem mezi fanoušky a klubem, kdy řídí tok informací mezi nimi. Musí mít osobní znalost fanoušků a měl by vzejít z řad fanoušků, aby dokázal pochopit jejich mentalitu, myšlení, projevy a postupy. Toto je důležitou součástí pro důvěryhodnost SLO mezi fanoušky.⁹ Dále SLO spolupracuje s bezpečnostními složkami a při předávání informací, avšak tato spolupráce má velká omezení, aby nedošlo k podrytí autority a znevěrohodnění SLO mezi fanoušky, jelikož budování takovéto pozice je dlouhodobý proces, který vyžaduje vzájemnou důvěru mezi fanoušky, klubem a SLO. Pozice SLO v České republice

⁸ BUREŠ, R. Zelená je tráva... *Policista*. Ministerstvo vnitra, 2004(6), s. 18-19

⁹ The UEFA Practical Guide to Supporter Liaison is out now!. Home | SD Europe [online]. Copyright © 2021 SD Europe. All rights reserved [cit. 29.01.2022]. Dostupné z: <https://www.sdeurope.eu/post/the-uefa-practical-guide-to-supporter-liaison-is-out-now>

nejdříve fungovali na dobrovolné bázi, kdy tyto pozice byly zřizovány zejména kluby, které se pravidelně účastnily mezinárodních utkání. Od roku 2017 byla pozice SLO adaptována také do licenčních požadavků pro všechny profesionální kluby. V praxi se v menších klubech pozice SLO přidružila např. k marketingu vzhledem k nižšímu využití SLO.

2. Historické projevy diváckého násilí s orientací na fotbal

Kapitola historických projevů diváckého násilí by se mohla věnovat těmto projevům již v dobách starověku, kdy se násilí mezi diváky objevovalo již během gladiátorských her a postupným vývojem lidstva se tyto incidenty odehrávaly častěji, avšak popis těchto událostí a incidentů by svým obsahem převyšoval tuto diplomovou práci. Proto tato kapitola bude orientována výhradně na projevy diváckého násilí v souvislosti s fotbalem.

2.1. *Divácké násilí na ostrovech*

Zjednodušeně lze konstatovat, že fotbalové násilí se datuje ke vzniku samotného fotbalu, kdy lze tento vznik novodobého fotbalu datovat k roku 1863. V tomto roce v Anglii vznikla fotbalová asociace a byla sjednocena pravidla fotbalu, a od roku 1888 se ve Velké Británii začala hrát fotbalová liga. Této fotbalové lize se účastnilo až na 30 000 fanoušků a jednalo se spíše o zábavu dělnické třídy, nezaměstnaných a obecně nízké společenské vrstvy. Jako kolébku fotbalu lze tedy označit Velkou Británii, která následně působila jako velmoc i v oblasti fotbalového násilí a tento fenomén se následně rozšiřoval do okolních zemí a do zbytku světa. Z počátku se jednalo o neorganizované projevy násilí, které byly zapříčiněny zejména frustrací z neuspokojivých výsledků, výkonů, nebo rozhodnutí sudího a osoby dopouštějící se tohoto násilí působily nahodile bez jakékoliv organizace ve skupinách nebo gancích. Počátkem 19. století dochází v rámci fotbalových utkání k prvním incidentům, kdy nejprve v roce 1902 ve skotském Glasgow došlo k tragédii, při které zemřelo 25 diváků a na 250 dalších bylo zraněno, jelikož tribuna stadionu v Glasgow nebyla konstruována pro takové množství lidí a zřítíla se. Chaos, který toto vyvolalo, zapříčinilo smrt a zranění výše uvedeného počtu fanoušků, kteří byli v panice ušlapáni a udušeni. Jedna z prvních dochovaných zmínek o diváckém násilí v pravém slova smyslu přichází o několik let později v roce 1909 opět ve skotském Glasgow, kdy při utkání mezi mužstvy Glasgow Rangers a Celtic Glasgow dochází k nepokojům, kterých se účastní cca 6 000 fanoušků obou klubů ničí zařízení stadionu, hrací plochu a také napadají

policisty, kterých bylo zraněno celkem 50. Tyto nepokoje propukly na základě remízového utkání, které fanoušci chtěli sledovat až do rozhodnutí a dožadovali se prodloužení a k němu nedošlo.¹⁰

Přes větší či menší incidenty fenomén diváckého násilí nadále v průběhu let rostl a nabýval na síle, agresivitě a organizovanosti fanoušků, kteří se začali vyzbrojovat kameny, noži, nebo tyčemi. Organizovanost spočívala především ve vytváření fanouškovských skupin, ekip, nebo gangů a v šedesátých letech došlo k přechodu násilností, které se dosud primárně vyskytovaly na fotbalových stadionech i mimo stadiony. V této době se tvoří gangy fotbalových chuligánů a dochází k napadání pořadatelských služeb, policie, a hlavně fanoušků soupeře, k čemuž dochází v ulicích v blízkosti stadionů, ale také v širším okolí. Tyto incidenty nejsou mnohdy závislé ani na utkání, tedy dějí se i mimo tzv. matchday a dochází ke vzniku skupin lidí, které ani nejsou spjaty s konkrétním fotbalovým klubem, ale pouze využívají tohoto fenoménu, aby se mohli účastnit nepokojů a výtržností v ulicích měst. Zde lze hovořit o vzniku fotbalového chuligánství.¹¹ V souvislosti s ekonomickou prosperitou se zvýšila také mobilita těchto fanouškovských gangů a docházelo k násilnostem v rámci celé Velké Británie. V šedesátých letech byla intenzita výtržností fotbalových fanoušků taková, že během jedné sezóny došlo v průměru až k 25 závažným incidentům. V této době se začíná používat pojem „britská nemoc“.¹²

V sedmdesátých a osmdesátých letech dochází ve Velké Británii ke kulminaci diváckého násilí a z tohoto fenoménu se stává celospolečenský problém, který negativně neovlivňuje pouze samotné aktéry diváckého násilí, organizátora a policejní složky, ale také širokou veřejnost. K tomu dopomáhají média, která s větší intenzitou informují o dění na poli diváckého násilí. Díky tomu

10 SLEPIČKA, Pavel, Jiří PEKÁREK a Jiří KOLIŠ. Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům. 1. Praha: Olympia, 1990. Spartakus. ISBN 80-7033-012-0 s. 72

11 BAYER, Dušan. Fotbalové násilí: subkultura hooligans. Brno : Masarykova univerzita, 2002. s. 48-49

12 CARNIBELLA, Giovanni; FOX, Anne; FOX, Kate. Sirc.org [online]. 1996 [cit. 2022-03-03]. Football_violence.pdf. Dostupné z WWW: <[http://www.sirc.org/publik/football_violence.pdf#search="hooligans">](http://www.sirc.org/publik/football_violence.pdf#search=).

se výrazně snížila návštěvnost na fotbalových utkáních, kdy se z kulturní události, kterou navštěvovali celé rodiny stalo nebezpečné a nevyzpytatelné rizikové prostředí. Dalším důvodem snížení návštěvnosti na fotbalových utkáních bylo téměř pravidelné uzavírání stadionů po incidentech, které se tam odehrály v předchozích utkáních. V boji proti diváckému násilí se musely vynakládat nemalé finanční prostředky ke snížení bezpečnostních rizik spočívající ve tvorbě bariér a hrazení na fotbalových stadionech a také v nasazování většího počtu policejních složek před a po utkání. V těchto letech také dochází k „exportu“ diváckého násilí mimo britské ostrovy, a to díky účasti anglických klubů v evropských soutěžích a také účasti národního týmu Anglie v mezinárodních utkáních.

V roce 1985, konkrétně 29. května se odehrála jedna z největších tragédií spojená s diváckým násilím. Tehdejší Pohár mistrů evropských zemí (dále jen „PMEZ“) pořádal v Belgickém městě Brusel, na stadionu Heysel finále mezi mužstvy FC Liverpool a FC Juventus. Celý den před utkáním probíhaly incidenty mezi fanoušky obou klubů a docházelo ke vzájemným provokacím, ale zejména ze strany rizikovějších fanoušků FC Liverpool. Kapacitně byl stadion přeplněn fanoušky, kterých na starém a nevyhovujícím stadionu bylo zhruba 58 tisíc a cca hodinu před výkopem došlo k prvním atakům ze strany fanoušků FC Liverpool, kteří útočili zejména na normální fanoušky klubu FC Juventus tak, že po nich házeli různé předměty a napadali je. Vše vyvrcholilo „tradičním“ rituálem anglických fanoušků, což ale fanoušci soupeře neznali. *„Jednalo se hraný výpad, masa fanoušků se rozběhne proti fanouškům soupeře. Účelem není nic jiného než vylekat protivníka a pobavit se. Ten dětinský nesmysl se v Bruselu změnil ve vražednou zbraň. Bruselská tragédie byla organickou součástí kultury, celé té tvrděácké maškarády, k níž mnozí včetně mě přispívali.“*¹³ Během chaosu, který následoval se prolomila jedna ochranných zdí stadionu a zasypala fanoušky FC Juventus, což společně s panikou zapříčinilo smrt 39 lidí včetně dětí, kteří byli ušlapáni a udušeni, dalších několik stovek lidí bylo zraněno. Samotné finálové utkání PMEZ se i přesto odehrálo hlavně z obav dalších nepokojů a dalších výtržností v případě nedohrání utkání. Po této tragédii byly všechny anglické

¹³ HORNBY, Nick. Fotbalová horečka. Přeložil Richard PODANÝ. Praha: BB art, 2001. ISBN 8072575627 s.42

fotbalové kluby vyřazeny z mezinárodních soutěží po dobu 5 let a FC Liverpool po dobu 6 let. Po této události na britských ostrovech vzniklo několik zákonů k omezení diváckého násilí a tyto zákony nařizují pachatelům diváckého násilí se hlásit v den utkání na policejní služebně, nebo mají zákaz vycestovat ze země a účastnit se mezinárodních utkání a nově také vznikly přestupky, kterými je postihováno například vyhazování předmětu na hrací plochu nebo na hráče a vniknutí na hrací plochu.¹⁴

1. dubna 1989 se stala další tragédie, tato neměla charakter mezinárodního utkání, ale jednalo se o utkání anglického poháru FA CUP. Na stadionu v Hillsborough se konalo semifinále poháru mezi celky FC Liverpool a Nottingham Forest. Zde nedošlo jako v při předchozí tragédii k nepokojům v souvislosti s diváckým násilím jako takovým, ale k selhání organizace a kapacitní nedostatečnosti stadionu. Před utkáním se před branami stadionu nashromáždilo obrovské množství fanoušků a mnoho z nich nedisponovalo platnými vstupenkami na utkání a tito fanoušci nebyli vpuštěni na stadion, ale vzhledem k masám lidí v okolí vstupních bran nemohli místo opustit a přibývalo více a více lidí u vstupních bran. Policie po tomto otevřela další vstupní bránu, kam se vydali téměř všichni fanoušci, ale sektor, kam měla tato vstupní brána fanoušky nasměřovat, již byl zaplněn a tak nastala tlačenice z které nebylo cesty zpět. Během této tlačenice bylo ušlapáno, udušeno a doslova rozmačkáno celkem 96 lidí a dalších 800 bylo zraněno.¹⁵ Vyšetřováním příčin této tragédie byl pověřen Lord Peter Taylor, který zpracoval a vydal závěrečnou zprávu v roce 1990, která je známa pod názvem Taylorova zpráva. V této zprávě vydal doporučení, jak koncipovat fotbalové stadiony a další stanoviska, která by zabránila obdobným tragédiím. Stanovisky jsou například zavedení míst k sezení pro všechny přítomné diváky a nemožnost prodeje vstupenek na stání, aby nedocházelo k přeplněnosti stadionů. Další

14 MAREŠ, Miroslav, SMOLÍK, Josef a SUCHÁNEK, Marek. Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury. Brno : Centrum strategických studií : Barrister & Principal, 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3. s. 37 - 65

15 NICHOLSON, Mike. Hillsborough Disaster. 2016. Chalford, United Kingdom: Amberley Publishing Local, 2016. ISBN 9781445634869. s.12-18

doporučení se týkala prodeje alkoholu na stadionech, vstupních turniketů, bariér, plotů nebo cen vstupenek.¹⁶

Tyto dvě výše uvedené události měly z historického hlediska největší vliv na tvorbu různých preventivních opatření v boji proti diváckému násilí a také pro tvorbu legislativních norem, které od Velké Británie přebírala v budoucnu řada dalších evropských zemí. Naštěstí k došlo k adaptaci těchto preventivních opatření ještě dříve, než mohlo dojít k obdobným tragédiím i ve zbytku Evropy, jelikož se kult fotbalového chuligánství rozšířil do ostatních zemí jako je Německo, Španělsko, Itálie, Francie a další.

2.2. Divácké násilí v České republice

O prvních projevech diváckého násilí na území českých zemí lze hovořit od počátku fotbalu na našem území, kdy docházelo v souvislosti s konáním fotbalových utkání k nahodilým incidentům a excesům z řad jednotlivců nebo menších skupin osob. Jedná se o pre-chuligánskou éru od počátku dvacátých let 19. století až do poloviny devadesátých let 20. století.

Právě v devadesátých letech 20. století dochází ke zlomu v diváckém násilí na našem území a přichází éra moderního diváckého násilí a tento fenomén se dostává do podvědomí širší veřejnosti a stává se celospolečenským jevem s veškerými negativními vlivy, jako tomu bylo o několik desítek let dříve na území Velké Británie. První významnou událostí na poli diváckého násilí na našem území se stává incident z roku 1985, kdy fanoušci klubu AC Sparta Praha cestovali z 18. na 19. června vlakem na utkání do Banské Bystrice k důležitému utkání o titul mistra. Během této cesty byl fanoušky hromadně demolován interiér vlaku, z oken byly vyhazovány sedačky, dveře a další zařízení vlaku. Fanoušci také vyhrožovali průvodčí, že jí vyhodí z jedoucího vlaku. Celé řádění fanoušků trvalo cca 9 hodin a bylo ukončeno až zásahem bezpečnostních složek ve stanici Žilina, kde byl dostatek sil a prostředků k provedení zákroku, při kterém byl omezeno na osobní svobodě 30 výtržníků, které se podařilo identifikovat a následně z nich bylo 13

16 TAYLOR, Peter. THE HILLSBOROUGH STADIUM DISASTER: FINAL REPORT. 1990. London: HMSO Bookshops, 1990. [cit. 2022-03-02].. Dostupné také z: <https://web.archive.org/web/20140330053408/http://southyorks.police.uk/sites/default/files/hillsborough%20stadium%20disaster%20final%20report.pdf>

odsouzeno pro trestné činy výtržnictví a poškozování majetku v socialistickém vlastnictví, kdy celková škoda byla vyčíslena zhruba na 250 000 Kč.¹⁷ O celé události byl natočen film „Proč?“, který měl opačný efekt, než byl původní záměr. U mladé generace prohloubil podvědomí o fotbalovém chuligánství a zvýšil o něj větší zájem. Po této události se na našem území začali tvořit gangy fotbalových hooligans a začali vznikat první organizované skupiny, které inklinovali k hnutí skinheads a celkově k pravicovému extremismu. Významný vliv na vývoj diváckého násilí měly události z listopadu 1989, kdy po změně režimu začali fanoušci „zkoušet“, co vše si mohou dovolit a docházelo k nárůstu incidentů, jak během zápasů na stadionech, tak i mimo ně. Ve větší míře docházelo k projevům extremismu a fotbaloví fanoušci používali ve velké míře rasistická a neonacistická hesla. Mezi nejradikálnější a nejproblémovější se na konci devadesátých let řadili fanoušci klubů AC Sparta Praha, SK Slavia Praha, nebo FC Zbrojovka Brno. Po roce 1989 došlo k expanzi chuligánských skupin i mezi menší kluby a vzniká tak na českém území celá řada více či méně organizovaných skupin například z Ostravy, Olomouce, Plzně a dalších měst. Během následujících let se zvyšovala agrese jednotlivých skupin a docházelo k incidentům, při kterých docházelo ke zranění i osob nezúčastněných na dění okolo fotbalu. Příkladem toho je incident z roku 1994 fanoušci Brna při přesunu z utkání v Benešově napadli jednoho z cestujících, kterého se zastal voják základní služby, jehož fanoušci Brna napadli a vyhodili z vlaku. Vojáka následně v kolejišti přejel rychlík jedoucí v opačném směru.¹⁸ Dalším incidentem je vzájemné napadání mezi fanoušky FC Baník Ostrava a SK Sigma Olomouc na vlakovém u Ostravy v roce 1999, při kterém na sebe fanoušci vzájemně házeli mimo jiné dlažební kostky, a během tohoto byla zasažena nezúčastněná žena dlažební kostkou do hlavy a skončila ve vážném stavu v nemocnici a po tomto incidentu přišla o oko a má trvalé následky.¹⁹

Po těchto nejvýraznějších incidentech se situace ustálila a stabilizovala, ač docházelo k ojedinělým excesům, do kterých ale nebyla výrazně vtahována

17 SMOLÍK, Josef, 2008. Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 280 s. ISBN 978-80-903556-3-7. s. 124 - 125

18 Fotbal a smrtelné případy. ISport Blesk [online]. 2007 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/4194/fotbal-a-smrtelne-pripady.html>

19 Nadosmrti jsem mrzák!. Blesk.cz [online]. 2004 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti-zajimavosti/23138/nadosmrti-jsem-mrzak.html>

veřejnost. Pravidelně však dochází ke střetům mezi radikálními fanoušky na domluvených místech a ve velkých počtech, ale také ke střetům nahodilým během zápasů, nebo v den zápasů, kdy probíhají mezi znepřátelenými skupinami šarvátky a potyčky. Pravděpodobně největší taková bitka se odehrála dne 4.5.2009 v Čimickém háji v Praze, kde se potkala skupina cca 120 chuligánů klubu AC Sparta Praha a proti nim 90 chuligánů FC Baník Ostrava spolu s družebními polskými chuligány v počtu kolem 40. Z této rvačky vzešlo 20 zadržených osob, které následně byly řešeny ve zkráceném přípravném řízení.

3. Současné trendy diváckého násilí

3.1. Oděvní trendy

Důraz na vzhled a identifikaci k určité fanouškovské subkultuře začal vznikat v šedesátých letech dvacátého století, kdy se objevily první módní znaky typického fotbalového fanouška. Tehdy se jako první objevila skupina tzv. mods, kdy se jednalo o mladé muže, kteří reprezentovali dělnickou třídu a jejich módní styl byl zaměřen na eleganci a úhlednost oděvů. Postupem let se skupina mods rozdělila na dvě skupiny a vznikla podstatná skupina, kterou můžeme charakterizovat jako skinheads. Skupina skinheads byla charakteristická svým oděvem, který spočíval v nošení těžké bundy (tzv. bomber) v barvě vojenské tmavě zelené, doplněné o džíny povětšinou značky Levis, typické těžké vysoké boty značky Doctor Martens, vše doplněno o kšandy a neodmyslitelný k tomuto stylu patřící účes bez vlasů nebo s velmi krátkými vlasy. Toto bylo doplněno o klubové symboly. S tímto stylem se u skupiny skinheads můžeme setkat i dnes. Postupem let však u fotbalových fanoušků došlo k postupné proměně a v sedmdesátých letech začala být velice oblíbená sportovní móda s podlouhlými vlasy a v osmdesátých letech se tato změna image dokončila a fanoušci plně přecházejí ke sportovní a značkové módě, kdy začínají nosit oblečení značek Armani, Kappa, Lacoste, Ellesee, Fred Perry, nebo Fila a vznikl tzv. styl

Casuals²⁰, čímž chtěli nošením těchto značek splynout s okolím a být nenápadní pro bezpečnostní složky a některé z užívaných značek jsou mezi hooligans oblíbené dodnes. V devadesátých letech došlo ke krátké epizodě, kdy hooligans začali nosit tzv. acid wash, což bylo oblečení prané s chloridem. Po této epizodě se styl oblečení ustálil a do stylu Casuals, který je mezi hooligans s drobnými změnami využíván až do současnosti.

Na české hooligans scéně v současné době převažuje právě zmiňovaný casuals styl oblečení a sportovní styl oblečení, který je pro tuto scénu charakteristický, ale není využíván pouze mezi hooligans, ale také mezi běžnou populací. Pro laika je tedy na první pohled těžké rozeznat chuligána od běžného člověka sportovně oblečeného, což bylo vlastně původním záměrem již v sedmdesátých letech ve Velké Británii – splynout s okolím a být nenápadný. Deskripce oděvu chuligána je taková, že má na sobě všechno oblečení v převážně černé barvě v tzv. Black blok²¹ stylu a k tomu sportovní boty, přes hlavu černou kapuci a v mnoha případech má zahalený obličej šálou, nebo kuklou. Tradiční chuligán na sobě nenosí klubové insignie, aby opět znemožnil svoji identifikaci represivním složkám. Tento styl oblečení je dále charakteristický typickými oděvními značkami pro hooligans. Boty jsou převážně sportovní značky New Balance s velkým písmenem N po stranách bot, ale je využívána i jiná sportovní obuv značek Adidas nebo Nike. Kalhoty nošené chuligány nejsou výhradně konkrétní značky, ale jde zejména o střih – jsou využívány černé kalhoty (kalhoty, džíny, tepláky) se zúženými nohavicemi u kotníků, což dokresluje sportovní styl oblečení. Jako svrchní oděv jsou nejoblíbenější bundy s kapucí černé barvy, které jsou upnuté a využívají nejčastěji značek jako jsou The North Face, Napapijri, Ellesee, Pitbull, Hooligan, A.C.A.B.²², Stone Island. Takto oděný fanoušek využívá také doplňky, jako jsou kukly, šály přes obličej doplněné tmavými brýlemi a

20 OSGERBY, Bill. Football and fashion [online]. UK [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://museumofyouthculture.com/casuals/>

21 Kompletní oblečení v černé barvě, které znemožňuje, nebo ztěžuje represivním složkám identifikovat osoby, které se účastní demonstrací, protestů nebo sportovních utkání. Black blok byl poprvé použit v roce 1967 při protestech na Wall street anarchistickou skupinou Black Mask.

22 Jedná se o zkratku hojně využívanou mezi fotbalovými fanoušky, ale také mezi anarchistickými uskupeními. Zkratka All Cops Are Bastards znamená Všichni policajti jsou parchanti. Tuto zkratku proslavila skupina The 4 Skins v osmdesátých letech, kdy vydala singl s názvem A.C.A.B.

výjimkou nejsou ledvinky, nebo menší tašky nošené přes jedno rameno a upnuté k tělu. Toto je tzv. „starter pack“ v oblečení současného chuligána v České republice, kdy takovýto komplet oblečení se pohybuje v cenovém rozpětí 10 000 Kč – 20 000 Kč v závislosti na zvolených značkách oblečení. Oproti fotbalovým fanouškům nebo ultras se hooligans chtějí odlišit hlavně tímto stylem oblečení, který je poměrně nákladný a fanoušci nebo ultras nosí převážně oblečení s klubovými insigniemi, zde je hlavní rozdíl mezi ultras a hooligans. Ultras mají podobný styl oblečení, ale nenosí uvedené značky bund, ale spíše bundy, které jsou černé barvy a mají na sobě natištěné nebo vyšívané znaky svého klubu. Cílem hooligans je primárně zdůraznit, že se jedná o chuligány a sekundárně k jakému klubu mají příslušnost. Výčet všech oděvních značek není kompletní, jelikož se jedná o desítky druhů značek, které jsou chuligány používány, ale výše zmíněné jsou nejfrekventovanější.

V minulosti patřily mezi oblíbené značky například Lonsdale, Everlast, Fred Perry a další²³, kdy od těchto značek hooligans již upustili a považují tento styl za zastaralý a soustřeďují se naopak na výše uvedené značky. Například oděvní značka Under Armour nemá mezi hooligans místo a považují ji za značku, která je hojně využívána mezi policisty.

3.2. Symbolika

Symbolika používána hooligans scénou je různorodá a jeden z podstatných symbolů je výše uvedená móda a oblečení, kterým se hooligans odlišují od ostatních fanoušků a běžné populace. Jako další podstatný druh symboliky používaný na divácké scéně zejména skupinami ultras jsou graffity a různá grafická tvorba, která pro změnu odlišuje vzájemně jednotlivé fanouškovské skupiny. Graffity jsou nejvíce viditelné a nejvíce se vyskytují v okolí stadionu anebo na samotném stadionu a pro fanoušky je to velmi důležitý symbol, který je hoden ochrany a zničení takových symbolů fanoušky soupeře může vyvolat velmi nepřátelskou reakci v podobě odvetných útoků jako například napadání fanoušků soupeře nebo poničení graffity v soupeřově teritoriu. Když je řeč o teritoriu, tak se

²³ MAREŠ, Miroslav. Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR. Praha: Ministerstvo vnitra, 2006. s. 58-59

graffity nevyskytují pouze v blízkosti stadionu, ale také v dalších částí měst, ve čtvrtích, nebo ve vesnicích, kde je velký výskyt fanoušků jednotlivých klubů a označují si takto svoje teritorium a dávají tak soupeři najevo, že to je pro něj „nepřístupná“ oblast. Další grafická tvorba užívaná fanoušky jsou samolepky, které fungují obdobně jako graffity a vyskytují se zejména v teritoriích jednotlivých klubů, ale vzhledem k časové nenáročnosti a jednoduchosti se samolepky vyskytují téměř po celých městech, včetně prostředků hromadné dopravy. Samolepky jsou vytvářeny na velmi dobré grafické úrovni a jsou originální a každý větší klub aktualizuje sadu samolepek pravidelně, kdy jsou následně k dostání na samotných utkáních nebo ve fanshopech a výtěžek z prodeje těchto samolepek směřuje na tvorbu choreografie během zápasů. Takto se choreografie finančně podporuje i prodejem dalších symbolik, jako jsou různé upomínkové předměty – kšiltovky, čepice, šály, trička, další druhy oblečení a různé další upomínkové předměty.

Další symbolikou důležitou na poli diváckého násilí jsou tetování, kterými každý fanoušek vyjadřuje příslušnost k určitému klubu tím, že si nechá na svém těle zvěčnit nějaký symbol klubu, aby tak poukázal na příslušnost ke konkrétní fanouškovské skupině. Tetování v různých modifikacích obsahují znaky klubu, název klubu, klubové legendy, stadion oblíbeného klubu a další varianty, které poukazují na příslušnost ke konkrétnímu klubu. Nejsou ovšem výjimky, kdy fanoušci nemají žádné klubové znaky vytetované na svém těle, ale mají pouze nápisy a znaky poukazující, které nesouvisí přímo s konkrétním klubem, ale mají souvislost s diváckým násilím, souvislost s tím, že patří k hooligans. Mezi tato tetování se řadí například vyobrazení rvaček, stadiónů, zamaskovaných chuligánů, nápisy Hooligans nebo heslo A.C.A.B.²⁴ A právě zkratka A.C.A.B. je jedním z podstatných symbolů v rámci diváckého násilí, kdy tuto zkratku má vytetováno na svém těle velké množství fanoušků, konkrétně ze skupin ultras nebo hooligans. Tato zkratka se objevuje v mnoha případech také na částech oblečení fanoušků všech klubů, případně je vyobrazena zástupnými číslicemi 1312, které prezentují pořadí písmen v abecedě a tento kryptogram je hojně

24 VEGRICHTOVÁ, Barbora. Symbolika kriminálního tetování. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, 201 s. ISBN 978-80-7380-579-1 s. 41-49

využíván mezi hooligans a ultras. Díky těmto uvedeným symbolům se fanoušci, ultras a hooligans ztotožňují s konkrétním klubem, popřípadě skupinou.²⁵

3.3. Aktuální situace

Aktuální situace na poli diváckého násilí byla značně ovlivněna celosvětovým děním – pandemickou situací a opatřeními vůči zabránění v šíření nemoci Covid-19, kdy veškerá opatření byla schvalována ve formě vládních opatření. Tyto vládní opatření se značně dotýkala všech sportovních akcí konaných v České republice v letech 2020–2021 a byl omezen vstup diváků na všechny sportovní akce. Omezení spočívalo v celkovém zákazu návštěv sportovních utkání, anebo se jednalo o snížení kapacity stadiónů na 10–20 %. Toto nelze taxativně vymezit vzhledem k proměnlivosti situace a opakovaným změnám ve vládních opatřeních. I přes uzavřené, nebo částečně uzavřené stadiony docházelo notoricky ke stejným druhům protiprávního jednání na poli diváckého násilí i v průběhu pandemie a nejčastějšími jevy bylo používání pyrotechnických výrobků. Zejména se jednalo o světlice, dýmovnice, stroboskopy, dělobuchy což bylo spojeno s používáním choreografie a bannerů. Díky této době vznikla nová forma fandění, která by se dala nazvat „tribuna štafle“. Fandění spočívalo v tom, že fanoušci byly za branami stadionu a podporovali svůj klub chorály, aniž by vstoupili na stadion. Nejvíce se tato forma fandění zpopularizovala na stadionu Ďolíček, kde hraje svá domácí utkání klub Bohemians Praha 1905. Na tomto stadionu jsou nízké obvodové zdi a je vidět na hrací plochu a stalo se zde tradicí, že fanoušci používali štafle, žebříky, vyvýšené plošiny k tomu, aby mohli sledovat utkání domácího klubu na vlastní oči. K obdobnému fandění docházelo napříč celou republikou na stadionech, kde je alespoň částečně vidět na hrací plochu zpoza stadionu. Během fandění fanoušci podporovali své kluby pomocí chorálů, ale také se dopouštěli tradičního používání pyrotechniky a drobných výtržností. V rámci používání choreografie v dobách pandemie se fanoušci také zaměřovali na vládní opatření a restrikce v souvislosti s pandemií Covid-19 a používaná choreografie mířila proti těmto opatřením, které omezovaly vstup diváků na sportovní utkání.

²⁵ MAREŠ, Miroslav, Marek SUCHÁNEK a Josef SMOLÍK. *Fotbalová chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3. s. 12–13

Co se týká dalších aspektů diváckého násilí, tak jsou domluvené střety mezi skupinami fanoušků. V tomto ohledu se zmírnila četnost domluvených střetů, ale ne výrazným způsobem. Nejaktivnější roli v tomto směru v posledních letech hrají fanoušci SK Slavia Praha, kteří mají aktuálně velmi silnou fanouškovskou a hooligans základnu a osoby účastníci se domluvených střetů jsou aktivní osoby, které pravidelně trénují bojové sporty, kdy se jedná nejčastěji o MMA, thai box, kickbox nebo box. Dále jsou velmi aktivní fanoušci klubu FC Baník Ostrava a pozadu nezůstávají ani fanoušci SK Sigma Olomouc, Zbrojovky Brno nebo Bohemians Praha 1905. Dalším aktuálním problémem, který se vyskytuje během zápasů buď v nejvyšší fotbalové lize anebo v mezinárodních soutěžích jsou projevy rasismu zejména ve formě hučení a bučení na hráče tmavé barvy pleti. V této souvislosti se nejvíce hovořilo o klubu AC Sparta Praha, který dokonce za rasistické projevy svých fanoušků měl uzavřen domácí stadion během mezinárodních zápasů, kdy disciplinární komisí byla povolena účast pouze dětem do 14 let.²⁶ V současné době polevuje pandemie covid-19 a nastane renesance diváckého násilí vzhledem téměř dvouleté přestávce, během které mnoho radikálních fanoušků bylo v „hibernaci“ a neúčastnilo se aktivit spojených s diváckým násilím. O to větší teď bude fenomén diváckého násilí problémem i vzhledem k tomu, že během této doby vzniklo mnoho nových družeb, fanoušci navzájem navázali spolupráci mezi sebou a také spolupráci na mezinárodní scéně, kdy nejaktivněji vystupují fanoušci z Polska, kteří mají družbu například s klubem SK Slavia Praha, FC Baník Ostrava a dalšími a „přínos“ těchto fanoušků by mohl přinášet velká rizika v oblasti diváckého násilí. Důkazem zmiňované renesance může být demonstrace proti vládním opatřením z 18.10.2020, které se účastnilo celé spektrum fanoušků ze všech sportovních klubů celé České republiky, kdy se dokázali sjednotit a vystupovat společně. Na uvedené demonstraci vypukly masivní nepokoje, které vyústily k zadržení nebo zajištění cca

26 , ČTK. Sparta má další problémy kvůli rasismu fanoušků. Irozhlas.cz [online]. 2021 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/sport/fotbal/sparta-monako-rasismus-uefa-aurelien-tchouameni-rizeni_2108052303_ako

150 osob, které se dopustili od neuposlechnutí výzvy úřední osoby až po výtržnictví nebo útoku na úřední osobu.²⁷

4. Činnost policie České republiky na úseku diváckého násilí

4.1. Činnost služby pořádkové policie

Pořádková policie v rámci diváckého násilí má preventivní i represivní účel. Preventivní spočívá jednoznačně v tom, že přítomnost pořádkových sil může na potencionální pachatele působit jako odstrašující element, kdy pouze svou přítomností mohou zabránit páchání protiprávního jednání a narušování veřejného pořádku. Do jisté míry svou roli sehraje psychologie a psychický blok páchat jakékoliv protiprávní jednání za přítomnosti pořádkových jednotek, jelikož si je každý vědom následného razantního zákroku a hroby právních následků za přistižení při tomto jednání. Na druhou stranu je také nutné zmínit, že pořádkové jednotky mohou působit jako cíl protiprávního jednání a to zejména od osob, které mají zkušenosti s diváckým násilím a pořádkové jednotky považují za společného nepřítele č. 1 a veškerou agresi spojenou s nadměrným požíváním alkoholu obrátí vůči těmto pořádkovým jednotkám tak, že na ně vhazují veškeré předměty, co mají k dispozici, kdy se může jednat o pyrotechnické výrobky, plastové láhve, skleněné láhve od piva, poklopy od kanálů, odpadkové koše a mnoho dalšího. Pokud k takovéto situaci dojde, tak přichází na řadu represivní účel pořádkových jednotek a policisté pořádkových jednotek provádí zákroky vůči osobám, které narušují veřejný pořádek, páchají trestnou činnost, nebo neuposlechnou výzev úřední osoby.

Prioritním úkolem pořádkové policie je doprovod fanoušků, povětšinou, hostujícího klubu. Může se jednat o doprovody hromadné přímo z města výjezdu fanoušků, kdy k účelu přepravy fanoušků jsou využity speciální vlakové spoje,

²⁷ ČTK a Lidovky.cz. Z centra Prahy se stalo bojiště [online]. 2020 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/v-praze-dnes-budou-protestovat-fanousci-fotbalu-a-hokeje.A201018_100023_In_domov_libsm

nebo autobusy²⁸, ale také se může jednat o doprovody v pořádkovém městě, kam se fanoušci dopraví převážně individuálně a poté si zvolí tzv. meet point a z tohoto hromadně pochodují ke stadionu. Hlavním cílem pořádkových jednotek je zamezit eskalaci násilí během pochodu na stadion a zejména zamezení střetu fanoušků domácího a hostujícího klubu. K tomu, aby nedošlo ke vzájemnému střetu dopomáhají poznatky pracovníků služby kriminální policie a vyšetřování a samotný pochod fanoušků je ohraničen těžkooděnci z pořádkové služby policie, kteří dopravují/eskortují fanoušky až ke stadionu a v souvislosti s tímto pochodem se také např. uzavírají přilehlé ulice, omezuje se automobilní doprava nebo městská hromadná doprava. Hlavním cílem je zabránit doprovázeným fanouškům, aby se oddělili od hlavní skupiny pochodu a šli tzv. po vlastní ose, kdy by mohlo dojít právě ke střetu s rizikovými fanoušky domácího klubu. Po skončení sportovního utkání se také realizuje doprovod fanoušků hostujícího klubu zpět²⁹ na místo, odkud přijeli, kdy se jedná převážně o vlakové nádraží. Taktika a cíle provedení doprovodu/eskorty jsou totožné s cílem před sportovním utkáním. Díky tomuto je minimalizováno riziko vzniku střetů mezi fanoušky obou klubů. Pořádkové jednotky, které se podílejí na výše uvedeném jsou zejména pracovníci Speciální pořádkové jednotky, Krajské pořádkové jednotky, Oddělení železniční policie a doprovodu vlaků, členové Antikonfliktního týmu, nebo Dopravní policie.

Dosud bylo hovořeno o činnosti pořádkové policie mimo stadiony, ale je potřeba zmínit také činnost služby pořádkové policie během sportovních utkání. Od roku 2009 není přítomnost pořádkové policie na stadionech povinná a zpravidla se na stadionu nacházejí pouze spotteři, tedy policisté specializovaní na problematiku diváckého násilí, kteří vyhodnocují průběh utkání a vyhodnocují potencionální rizika. Policisté pořádkové policie mohou být přítomni na rizikových utkáních v útrokách stadionů, aby byla lepší akceschopnost při tvořících se rizicích, ale a priori se o bezpečnost na stadionech stará pořadatelský klub, který primárně využívá služeb bezpečnostních agentur. Pokud se situace bezpečnostní službou, spottery, velitelem opatření a bezpečnostním manažerem klubu

28 ZÁMEK, David. Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 150 s. ISBN 978-80-7380-429-9 s. 107-108

29 Tamtéž s.110

vyhodnotí tak, že je riziková a je nutnost zákroku pořádkových služeb, tak takto učiní bezpečnostní manažer pořadajícího klubu viz. § 7a odst. 2) zákona č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu „*Pokud je bezpečnost osob nebo majetku ve sportovním zařízení ohrožena závažným způsobem a přes veškerá opatření učiněná vlastníkem nebo provozovatelem nedojde k obnovení pokojného stavu, jsou vlastníkem a provozovatel povinni dát podnět k přerušení nebo k ukončení probíhajícího sportovního podniku a bez zbytečného odkladu požádat o spolupráci Policii České republiky.*“ Po této intervenci zjednájí policisté pořádkové služby nápravu tak, aby bylo utkání možné dohrát a nebyl ohrožen veřejný pořádek, zdraví nebo život nikoho ze zúčastněných. Následně je možné podle zákona o podpoře sportu žádat Policii České republiky náhradu vynaložených nákladů po provozovateli, resp. po pořadateli utkání, viz dle § 7a odst. 3) zákona č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu „*Pokud ve sportovním zařízení dojde k závažnému ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku v důsledku toho, že vlastníkem nebo provozovatelem nebylo provedeno veškeré opatření a pokojný stav je nucena obnovit Policie České republiky, náleží Policii České republiky náhrada vynaložených nákladů.*“

4.2. Činnost služby kriminální policie a vyšetřování

Činnost služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV) je v souvislosti s diváckým násilím nenahraditelná a velmi specifická vzhledem k úkolům daným závazným pokynem policejního prezidenta č. 191/2016. Jedním z primárních a prioritních úkolů pracovníků SKPV je vyhodnocení rizikovosti nadcházejících utkání, kdy v tomto vyhodnocení se pracovníci SKPV zaměřují na mnoho aspektů, které mohou ovlivnit rizikovost daných utkání. K tomu, aby mohli určit rizikovost utkání je potřeba přípravná fáze spočívající ve sběru informací od představitelů zainteresovaných klubů, což obsahuje informace od bezpečnostních manažerů, zástupců security služeb a také SLO. Po získání těchto informací se utvoří představa o celkovém počtu přítomných diváků, kdy toto je první aspekt ovlivňující určení rizikovosti utkání. Následným krokem pracovníků SKPV je určení počtu nerizikových a rizikových fanoušků³⁰, zejména se zaměřením na počet rizikových fanoušků (avšak z mého pohledu mohu říci, že když utkání navštíví 20 000

³⁰ ZÁMEK, David. Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 150 s. ISBN 978-80-7380-429-9.s. 114

fanoušků, tak je na utkání 20 000 potencionálně rizikových fanoušků). Počet rizikových fanoušků se určuje na základě předchozích informací od SLO, historie účastnících se klubů, vzájemné vazby obou klubů případně rivalita těchto klubů, aktuální rozpoložení rizikových fanoušků, aktivity rizikových fanoušků v posledním období, sportovní výkony klubu. V neposlední řadě se pracovníky SKPV využívají informátoři z prostředí fanouškovských skupin, kteří mají nejpřesnější informace k budoucímu dění. Na základě těchto aspektů se zároveň určují možná rizika před, při nebo po odehrání sportovního utkání. Během výše uvedených aspektů se dále pracovníci SKPV zaměřují při sběru informací také na zjišťování informací k možnému pronesení a použití pyrotechniky během utkání, charakter případné choreografie použité fanoušky ultras, vběhnutí fanoušků na hrací plochu, nebo užití verbálních urážek zejména ve formě rasistických výlevů vůči hráčům. Dalším aspektem mající vliv na rizikovost utkání je přeprava fanoušků a zjišťování informací k hromadným přesunům vlakovými, nebo autobusovými spoji, zjišťování místa srazu a zjišťování případných pochodů ulicemi měst ke stadionům. Tyto všechny aspekty je potřeba před každým utkáním zjišťovat a vyhodnocovat a následně stanovit rizikovost utkání, která má vliv na počty nasazených sil a prostředků ve formě policistů SKPV, pořádkové policie, dopravní policie, cizinecké policie, městské policie a dalších složek podílejících se na bezpečnostním opatření. Výše uvedené se následně zohlední při zpracování místního ujednání mezi pořadatelem utkání (nejčastěji klubem) a policií.

Po přípravné fázi a sběru informací následuje fáze realizace bezpečnostního opatření, do které jsou pracovníci SKPV zapojeni fyzicky a ve větších počtech a operují v den utkání jako spotteři, jejichž úkolem je monitoring vytipovaných rizikových míst a lokalit a vyhledávání rizikových fanoušků, zejména ultras a hooligans a monitoringem jejich pohybu přispívat k minimalizaci rizik střetů mezi fanoušky účastnících se klubů a také k minimalizaci rizik narušení veřejného pořádku. Veškeré operativní zjištěné informace se dále předávají velitelům opatření k vyhodnocení a přijetí opatření. Během utkání se spotteři pohybují uvnitř stadiónů a provádí monitoring zejména rizikových fanoušků a spolupracují

s pořadatelskou službou, které předávají informace o aktuálních rizicích.³¹ Mezi spottery a fanoušky existuje osobní znalost, jelikož se účastní rizikových utkání velmi často obě tyto skupiny a tato skutečnost může působit preventivně pro fanoušky, kteří si uvědomují, že jsou pod „dohledem“ a nedopouštějí se výtržností. Avšak s ohledem na značnou konzumaci alkoholu, která je neodmyslitelně spjata s návštěvou sportovních utkání, roste také agrese zejména nejproblémovějších fanoušků a přítomnost spotterů může být velice riziková pro samotné policisty. Tuto skutečnost bych doložil kazuistikou obvodního soudu pro Prahu 3 z 15. listopadu 2011 : *při fotbalovém utkání SK Slavia Praha a FK Mladá Boleslav z kotle fanoušků Slavie, kde se přemístil tak, aby zasáhl vybrané místo, vhodil na hrací plochu zapálený pyrotechnický předmět, který úmyslně nasměroval k hlídce Policie ČR OOOZOK v civilu složené z plk. D.J. a kpt. R.D. a k hasičům, přičemž jako radikální fanoušek Slavie policisty od vidění znal a od spolufanoušků a jejich skandování věděl, že jde o policisty, kteří zde zajišťovali klidný průběh utkání, načež dělobuch dopadl 2 - 3 metry od policistů a hasičů a dvakrát explodoval. [...]* *Videozáznam zachytil i následné skandování fanoušků SK Slavia Praha „a když budu skákat, kriminálka chcipne“.* Na webových stránkách www.slaviaultras.cz se poté objevilo hodnocení a popis zápasu z pohledu této radikální skupiny s dovětkem „to horlivě natáčelo pět kriminalistů před sektorem, jimž jsme párkrát zamávali a nakonec na ně přiletěl slušný pozdrav v podobě dělobuchu“. K tomuto bych uvedl, že se nejedná o ojedinělou situaci a s několika podobnými událostmi mám i vlastní zkušenost.

Jako další fázi činnosti SKPV považuji její represivní funkci, která spočívá v odhalování a vyšetřování trestných činů spáchaných před, při nebo po skončení sportovního utkání. Během této fáze se zužitkují veškeré dosud zjištěné skutečnosti a zkušenosti spotterů ve formě pořízených kamerových záznamů v rámci monitoringu fanoušků a také osobní znalost fanoušků, které mají pracovníci SKPV dlouhodobě se zabývajícím problematikou diváckého násilí.

31 ZÁMEK, David. Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 150 s. ISBN 978-80-7380-429-9.s. 119

5. Vybrané protiprávní jednání pachatelů diváckého násilí

Následující kapitola bude věnována nejčastějším projevům protiprávního jednání páchaného v souvislosti s diváckým násilím ať už v rovině přestupkového jednání nebo trestněprávního jednání páchané na stadionu nebo mimo stadion. Nejfrekventovanější druh protiprávního jednání páchaného v souvislosti s diváckým násilím je bezesporu používání pyrotechniky, kdy k tomuto dochází v 90 % všech utkání nejvyšší fotbalové ligy v České republice a téměř vždy je toto vyhodnocováno jako přestupkové jednání. Ale ani v případě použití pyrotechniky nelze taxativně určit, že se vždy bude jednat o přestupek. Z nedávné historie bych zmínil případ použití pyrotechniky na utkání nejvyšší fotbalové ligy mezi celky AC Sparta Praha vs. FC Viktoria Plzeň konané dne 9.3.2019, kdy v cca 80. minutě utkání docházelo k narušování veřejného pořádku a jeden z fanoušků FC Viktoria Plzeň vhodil ze svého sektoru do přilehlého sektoru normálních fanoušků AC Sparta Praha dělobuch, který explodoval u hlavy poškozené ženě. Pachatel byl v tomto případě dopaden a bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu Těžkého ublížení na zdraví dle § 145 ve stadiu pokusu.³² Kromě těchto nejčastějších projevů do diváckého násilí lze subsumovat další jednání, mezi které lze zařadit poškozování majetku, vzájemné potyčky fanoušků, potyčky s policisty, neoprávněné vniknutí na hrací plochu, vyhazování předmětů na hrací plochu, vandalismus nebo projevy rasismu a extremismu a těmto projevům s právním vymezením se dále budu věnovat.

5.1. Trestné činy

Pro správné vymezení níže uvedených trestných činů je potřeba definovat pojem trestný čin, který je uveden v obecné části trestního zákoníku v § 13 „: *...protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný čin a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“. Ve vztahu diváckého násilí k trestnímu právu lze definovat následovně *„divácké násilí je takový druh trestné činnosti, kterou*

³² , ČTK, iDNES.cz. Za zranění pyrotechnikou na Letné hrozí divákovi 10 let vězení. Idnes.cz [online]. ČTK, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/pyrotechnika-fotbal-sparta-plzen-tezke-ublizeni-na-zdravi.A190310_143833_fotbal_tof

spáchal pachatel – divák za použití násilného nebo obdobně hrubého jednání v souvislosti s konáním určité hromadně sledované společenské či sportovní události, přičemž k takové trestné činnosti nemusí nutně docházet přímo na místě konání sledované události“³³

5.1.1. Výtržnictví

„(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) opětovně, nebo

b) jako člen organizované skupiny.“³⁴

Jedná se o nejčastěji páchaný trestný čin v souvislosti s diváckým násilím a z definice skutkové podstaty vyplývají zásadní body, kterými jsou, že čin musí být spáchaný veřejně na nebo na místě veřejnosti přístupném. Dle judikatury lze za místo veřejnosti přístupné považovat fotbalový stadion, i když je přístupný pouze pro okruh lidí, kteří si na sportovní utkání zakoupili vstupenku, a tudíž se jedná o místo veřejnosti přístupné. *„Místem veřejnosti přístupným je každé místo, kam má přístup více lidí. Nemusí být bez omezení přístupné komukoli a kdykoli. Stačí, že je to místo přístupné jen některým osobám určeným povahou jejich zaměstnání nebo jinak. Nevadí, že místo není trvale přístupné veřejnosti a je přístupné např. jen v určité provozní dobu apod.“³⁵* Jako další podmínkou spáchání trestného

³³ NIKL, Jaroslav a Petr VOLEVECKÝ. POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY. KATEDRA KRIMINOLOGIE. Divácké násilí. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-807251-249-2. s. 25

³⁴ Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009, částka 11. ISSN 1211-1244 § 358. Ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ JELÍNEK, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 8. aktualizované vydání podle stavu k 13. 3. 2020. Praha: Leges, 2020, str. 543-544

činu výtržnictví je projev hrubé neslušnosti, kdy není stanoveno, že by se hrubá neslušnost měla týkat jednoznačně násilného chování nebo jednání, ale může mít charakter porušení pravidel občanské morálky nebo občanského soužití, viz. následující „*Hrubou neslušností se tu rozumí jednání, které porušuje závažným způsobem zásady občanské morálky (hanobení hrobu, historické nebo kulturní památky, hrubé rušení přípravy a průběhu organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, dále např. i vulgární nadávky, oplzlé řeči, exhibicionismus, rušení nočního klidu).*“³⁶ V rámci diváckého násilí dochází k hrubé neslušnosti – rušení přípravy a průběhu utkání zejména v souvislosti s masivním použitím pyrotechniky což může zapříčinit přerušení utkání, a tedy rušení průběhu organizovaného sportovního utkání. Takovéto narušení může spočívat i ve vběhnutí osoby, nebo osob na hrací plochu a rozhodčí musí v obou těchto případech přerušit utkání, dokud nebudou příznivé podmínky k pokračování takového utkání. K takovému narušení sportovního utkání došlo například dne 2.8.2018 během utkání kvalifikace Evropské ligy mezi celky AC Sparta Praha vs. Spartak Subotica, kdy po vstřelení branky hostujícím klubem eskalovala agrese fanoušků AC Sparta Praha tak, že jich několik desítek vběhlo na hrací plochu a došlo k přerušení utkání, přičemž se dopustili přečinu výtržnictví.³⁷

5.1.2. Ublížení na zdraví

„(1) *Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*

(2) *Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*

a) *na těhotné ženě,*

b) *na dítěti mladším patnácti let,*

c) *na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,*

³⁶ Drašík, A.; Fremr, R.; Durdík, T.; Růžička, M.; Sotolář, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, str. 2796-2797

³⁷ isport.cz Policie dopadla 12 výtržníků z duelu Sparta – Subotica. Hrozí jim vězení. *Idnes.cz* [online]. *blesk.cz*, 2018 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/347110/policie-dopadla-12-vytrzniku-z-duelu-sparta-subotica-hrozi-jim-vezeni.html?fb_comment_id=1947520418647657_1947581508641548

d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo

e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.“³⁸

Tento trestný čin k diváckému násilí neodmyslitelně patří a široká veřejnost si tento trestný čin spojuje právě s fenoménem diváckého násilí. Samozřejmě k tomuto protiprávnímu jednání dochází, ale je potřeba toto kategorizovat pod jednotlivé způsoby spáchání. Do první kategorie bych zařadil vzájemné napadání fanoušků v ulicích v okolí stadionu, k čemuž dochází pravidelně před nebo po utkání a toto jednání může mít charakter výtržnictví a také ublížení na zdraví, když dojde k újmě na zdraví. Další kategorie je ublížení na zdraví pořadatelům, ochrance, bezpečnostní službě. Vzhledem k absenci Policie ČR na stadionech se jeví ochranka jako cíl pro fanoušky, kteří ji napadají při její činnosti a při nepokojích na stadionech. V případě nezvládnutí bezpečnostní situace na stadionu ochrankou rozhoduje bezpečnostní manažer klubu a klub o povolání Policie ČR a zde přichází další kategorie, kdy je fanoušky napadána právě Police ČR a dochází tak k ublížení na zdraví policistům. Zde je však vyloučen souběh trestných činů Ublížení na zdraví dle § 146 a Násilí proti úřední osobě dle § 325 a pachatel bude odpovědný pouze pro spáchání trestného činu Násilí proti úřední osobě. Jako poslední kategorii bych uvedl již zmiňované použití pyrotechniky, kdy při rizikovém použití pyrotechniky může dojít k ublížení na zdraví a to tak, že je vhozena mezi

³⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 2009, částka 11. ISSN 1211-1244 § 146. Ve znění pozdějších předpisů.

ostatní fanoušky a může někomu způsobit újmu na zdraví, zde se jedná o úmyslné zavinění. Může také dojít k nedbalostnímu zavinění, když třeba fanoušek mává s pyrotechnickým výrobkem, z kterého odpadávají žhavé fragmenty, které mohou někomu spadnou do oka a způsobit mu újmu na zdraví.

V souvislosti s trestným činem Ublížení na zdraví je definován tento pojem, který je uveden v § 122 trestního zákoníku jako „stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření.“ A při posuzování charakteru zranění se jako důkazní prostředek využije odborné vyjádření lékaře, nebo znalecký posudek z oboru lékařství, díky čemuž se určí závažnost zranění.

5.1.3. Rvačka

„(1) Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena těžká újma na zdraví.

*(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena smrt.“*³⁹

Jedná se o velmi frekventovaný trestný čin na poli diváckého násilí a dochází k němu velmi pravidelně zejména při domluvených střetech fotbalových hooligans. Tito se domlouvají zejména po sociálních sítích, kde je pro Policii ČR velmi obtížně jejich komunikaci zachytit. Průběh je takový, že se domluví místo, čas a počty aktérů rvačky, další detaily se domlouvají na místě střetu a mohou být takové, že se nebudou používat zbraně, stanový se přesný počet aktérů podle účasti, nebo se stanoví, že se nebude „dokopávat“, tedy, že pokud aktér leží na zemi, tak již boj prohrál. Tyto rvačky se odehrávají na odlehlých místech vzdálených od měst někde na poli, v lese apod. Hlavním důvodem tohoto je, aby nedošlo k zákroku

³⁹ Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: Sbírka zákonů. 9. 2. 2009, částka 11. ISSN 1211-1244 § 158. Ve znění pozdějších předpisů.

bezpečnostních složek. Rvačky většinou nemají žádná pravidla, krom uvedených, a mohou se používat všechny údery, kopy nebo hmaty. Poraženým ve rvačce je ta strana jejíž aktéři všichni leží na zemi. Co se týká počtů aktérů, tak mohou být malé rvačky, kdy je na každé straně 5–20 aktérů až po velké, kdy je na každé straně až více jak 100 aktérů. K trestnému činu rvačky může také docházet nahodile před nebo po utkání, když se v blízkosti stadiónů shlukuje větší množství fanoušků obou táborů a může tak dojít ke vzájemným rvačkám, kdy se zpravidla oba tábory fanoušků potkávají na ulicích, nebo v restauracích a může zároveň docházet k jednočinnému souběhu s výtržnictvím. „*Rvačkou se dle trestního práva hmotného rozumí vzájemné napadání alespoň tří osob, kdy se tyto osoby mezi sebou vzájemně ohrožují na svém zdraví a taky na svém životě.*“⁴⁰ Důležitým aspektem je, že během rvačky je každý z účastníků zároveň útočníkem i obráncem.

5.1.4. Loupež

„(1) *Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.*

(2) *Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,*

a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,*

b) *způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*

c) *způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo*

d) *spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).*

(3) *Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.*

(4) *Odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.*

(5) *Příprava je trestná.*“⁴¹

40 NIKL, Jaroslav a Petr VOLEVECKÝ. POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY. KATEDRA KRIMINOLOGIE. Divácké násilí. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. 63 s. ISBN 978-807251-249-2. s. 29-34

41 Zákon č. 40/2009 Sb. ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník. In: Sbíрка zákonů. 9. 2. 2009, částka 11. ISSN 1211-1244 § 173. Ve znění pozdějších předpisů

Trestný čin loupež je i přes vysokou trestní sazbu poměrně frekventovaný skutek, kterého se dopouštějí fanoušci, kdy se zejména jedná o loupeže v souvislosti se suvenýry, šálami, vlajkami nebo jinými insigniemi fanoušků soupeřova klubu. V praxi se nejčastěji děje tak, že fanoušci klubu X potkají menší skupinku, nebo jednotlivce klubu Y a pod pohrůžkou násilí, nebo za použití násilí se zmocní jmenovaných suvenýrů, které následně během utkání vyvěsí ve svém sektoru vzhůru nohama a poměrně často tyto předměty během zápasu zapálí a zničí. Tito pachatelé si většinou nejsou vědomi toho, že se dopouští loupeže, ale pouze krádeže. Je totiž potřeba zmínit, že skutková podstata trestného činu loupeže je naplněna i když absentuje majetkový motiv, a tedy obohacení se, ale pro naplnění skutkové podstaty trestného činu loupeže postačí poškozovací úmysl, tedy získat danou věc, respektive suvenýr a poté ho zlikvidovat. Hranice mezi trestným činem krádeže a loupeže je v tomto případě tenká a je potřeba zjišťovat způsob spáchání činu. O loupež se bude jednat v případě, že pachatel užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, kdežto krádeže se pachatel dopustí tak, že například proběhne okolo jiného fanouška a strhne mu z krku šálu a dále pokračuje. V případě, že mu šály zmocní stržením z krku a po tomto následuje potyčka, při které pachatel použije násilí, tak se bude jednat o trestný čin krádeže dle § 205 odst. 1 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., který zní „*Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní a bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí.*“ I přes závažnost trestného činu loupeže je v rámci diváckého násilí vysoká latence a poškození neoznamují, že se stali oběťmi trestného činu a sami věc bagatelizují. Mnoho trestných činů loupeže má místní souvislost s konaným utkáním, ale po vzoru polských hooligans se v ČR setkáváme také s plánovaným a organizovaným činem loupeže, kdy se oběťmi stávají fanoušci cestující na utkání, kdy fanoušci konkurenčního klubu vědí, že povezou své nejcennější vlajky a pokusí se jich zmocnit. Zde bych uvedl nedávný příklad z roku 2018 „*Baníkovská skupina tehdy přepadla auto opavské skupiny. Vše bylo naplánováno, Opavané vezli množství vlajek svého týmu, na něž měli Chachaři záslusk. Baníkovci měli drtivou převahu. Ostravským chuligánům šlo pouze o vlajky, nikoliv o fyzickou újmu druhým. Vlajky byly úspěšně odcizeny, nikomu nevznikl ani škrábanec. Problém však nastal v jiné*

věci. *Auto Opavanů bylo poškozeno, a bylo firemní. Věc se tedy dostala k policii.*“

⁴² V rámci tohoto případu bylo obžalováno celkem 17 osob, kdy většina využila svého práva a podepsala dohodu o vině a trestu a zbylá část fanoušků v hlavním líčení dostala tresty v rozmezí 5–7 let nepodmíněného trestu odnětí svobody, přičemž se na místě odvolali a dosud ve věci nebylo pravomocně rozhodnuto.

5.1.5. Trestné činy narušující soužití lidí

Jak název podkapitoly napovídá, jedná se o trestné činy uvedené v dílu pátém hlavy desáté trestního zákoníku, kdy se jedná zejména o trestné činy páchané z nenávisti pachatele vůči oběti pro některou domnělou nebo skutečnou charakteristiku oběti. Tato charakteristika oběti může zahrnovat příslušnost k určité rase, etnické skupině nebo národu, politické přesvědčení oběti nebo její vyznání. Tyto trestné činy se v rámci diváckého násilí objevují nejčastěji projevy xenofobie, antisemitismu, nebo rasismu, a to ve formě choreografie, vulgárních pokřiků, popěveků nebo skandování. Tyto projevy se vyskytují na fotbalových stadionech již mnoho let a je těžké s nimi bojovat vzhledem k velkému množství fanoušků, kteří se skrývají pod anonymitu davu a také s ohledem na problematické zajišťování důkazních materiálů. Není totiž jednoduché identifikovat toho konkrétního pachatele, který se dopustil například rasistického pokřiku vzhledem k okolnímu hluku a absenci audio vizuálních záznamů. Lze tedy konstatovat, že v rámci této kategorie trestných činů je vysoká latence. Organizátoři fotbalových utkání se alespoň snaží osvětou snížit tyto projevy a pravidelně upozorňují na neakceptaci takových projevů nebo vytváří kampaně proti rasismu.

Jako příklad lze zmínit incident z poslední doby, kdy se fanoušci SK Slavia Praha vyfotografovali s transparentem s nápisem „KAMARA – JUST A NIGGER“, kdy Kamara je hráč tmavší barvy pleti, který se v posledním (před zveřejněním transparentu) mezinárodním utkání SK Slavia Praha dostal do konfliktu s hráčem SK Slavia Praha, kterého nařknul z rasismu. Neznámý pachatel se zveřejněním fotografie s uvedeným nápisem na sociálních sítích dopustil trestného činu

42 ZEMAN, Jiří. Stojíme za baníkovskými chuligány: Krádež fotbalové vlajky horší než znásilnění?. Prahain.cz [online]. 2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.prahain.cz/komentare/stojime-za-banikovskymi-chuligany-kradez-fotbalove-vlajky-horsi-nez-znasilneni-3071.html>

Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny obyvatel dle § 355 trestního zákoníku, pachatele se v tomto případě nepodařilo vypátrat.⁴³

Jako dalšími trestnými činy v této podkapitole mohou být § 352 - Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, § 356 - Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.

5.2. Přestupky

Ne vždy jednání fanoušků v souvislosti se sportovním utkáním je nutné vyhodnotit jako trestný čin vzhledem k míře intenzity takového jednání a míře společenské škodlivosti. V takových případech se uplatní zásada subsidiarity trestní represe dle § 12 trestního zákoníku, která říká, že trestněprávní sankce se použijí pouze v případech, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Zde je na místě použití zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích. Pojem přestupek je definován zákonem jako „*Společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.*“⁴⁴ Páchané přestupky v souvislosti s diváckým násilím bych rozdělil do dvou kategorií, a to přestupky páchané mimo stadion a přestupky páchané na stadionu, přičemž tyto přestupky a jednání pachatelů nelze jednoznačně izolovat a říct, že se tak děje pouze na stadionu, nebo mimo stadion. Je zřejmé, že takového jednání se fanoušci mohou dopustit jak na stadionu, tak mimo něj, ale četnost páchání takových přestupků je typická spíše pro jednu či druhou kategorii.

Přestupky páchané mimo stadion jsou páchané v rámci hromadných přesunů / pochodů na stadion a během tohoto se fanoušci dopouštějí následujících přestupků:

Neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci dle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., kdy se jedná o nejčastěji páchaný přestupek

43 MÁDL, Luděk. Případ rasistického transparentu: Policie pachatele zná, nechala je běžet. Seznamzpravy.cz [online]. 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sport-fotbal-jina-liga-pripad-rasistickeho-transparentu-policie-pachatele-zna-nechala-je-bezet-182122>

44 Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich § 5. Ve znění pozdějších předpisů.

fanoušky při zmiňovaných pochodech. Policie vždy před a během pochodu vyzývá fanoušky k tomu, aby nepáchali protiprávní jednání a chovali se v souladu s právním řádem ČR a pokud těchto výzev neuposlechnou, tak mohou být sankcionováni právě za neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci. Tyto přestupky jsou charakteristické tím, že jsou páčány zejména mimo stadion.

Cestou na organizované sportovní utkání, v místě takového utkání nebo cestou zpět z takového utkání má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím její identifikaci se fyzická osoba dopustí přestupku dle § 5 odst. 1 písm. j) zákona č. 251/2016 Sb., zde se jedná opět o velmi frekventovaný přestupek v rámci pochodů, kdy fanoušci jednoduše chtějí bezpečnostním složkám ztížit svoji identifikaci při následném vyhodnocování kamerových záznamů a vyhledávání pachatelů jak přestupkového, tak trestního jednání. V současné době je tento přestupek těžko vymahatelný vzhledem k povinnosti nosit na veřejných akcích ochranu dýchacích cest ve formě roušky nebo respirátoru na což se případně každý fanoušek odkazuje. Toto ovšem nelze aplikovat pro případy, kdy má fanoušek pokrývku celé hlavy, tedy kuklu, která neplní účel respirátoru.

Novelou, dne 23. 11. 2021 vstoupil v platnost zákon č. 417/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, dále zákon č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích, zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník a některé další zákony. Hlavními změnami, které tento zákon s sebou přinesl a které budou mít zásadní vliv na problematiku bezpečnosti při sportovních utkáních, jsou zejména následující:

- možnost Policie České republiky kontrolovat dodržování uložených omezujících opatření;
- ochrana osob vystupujících v řízení o přestupku;
- plošný zákaz používání pyrotechniky a zpřísnění sankcí za její použití;
- možnost stíhat osoby dle ustanovení § 337 trestního zákoníku pro jednání směřujícího ke zmaření účelu omezujícího opatření uloženého v přestupkovém řízení.

Novelou zákona o některých přestupcích je od 1. 2. 2022 účinné ustanovení § 5 odst. 1 písm. k) zákona č. 251/2016 Sb. Sb. ve znění *Vnese na organizované*

sportovní utkání pyrotechnický výrobek nebo v místě takového utkání, cestou na takové utkání anebo cestou zpět z takového utkání pyrotechnický výrobek použije. Zde je zřejmý jednoznačný legislativní posun v boji proti fanouškům, kteří používají pyrotechniku jak během utkání na stadionu, tak mimo něj a má vést k minimalizování rizik spojených s neoprávněným užíváním zábavní pyrotechniky. Fanoušci, kteří budou opakovaně používat pyrotechniku, a budou za toto opakovaně řešeni příslušnými orgány, hrozí sankce ve formě pokuty až do výše 100 000 Kč dle § 5 odst. 4 písm. d) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Jako další přestupky pravidelně páchané fanoušky mohu uvést Přestupky proti občanskému soužití dle § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích a Přestupky proti majetku dle § 8 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích.

Do kategorie přestupků páchaných na stadionu patří zejména používání pyrotechniky a zakrývání obličeje znemožňující identifikaci osob. Běžná praxe je však taková, že fanoušci ze sektorů vlajkonošů si do sektoru přinesou velkou plachtu, případně choreografii ve formě velké plachty a pod touto plachtou si vezmou jiné oblečení, nasadí si kukly a následně jdou odpalovat zábavní pyrotechniku. Upřímně je takovýto pachatel přestupkového jednání téměř nedohledatelný, protože po odpálení pyrotechniky se opět převleče pod plachtou a není možné ho identifikovat pomocí kamerového systému na stadionu, ani pomocí pořadatelské služby, nebo spotterů přítomných na utkání. Dalším typickým přestupkem může být porušení návštěvního řádu příslušného stadionu, kdy si každý klub individuálně stanoví podmínky vstupu a podmínky setrvání na stadionu a pokud nějaká osoba tyto podmínky poruší, tak se dopustí přestupku dle § 5 odst. 1 písm. i) dle zákona č. 251/2016 Sb. o některých přestupcích ve znění *„Poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání“*

Pro úplnost na závěr uvádím znění nejčastěji se vyskytujících přestupků proti veřejnému pořádku

*„(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že
a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci,*

- b) zneváží postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci,*
- c) maří vykazání ze společného obydlí provedené podle zákona o Policii České republiky nebo rozhodnutí soudu o předběžném opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí podle zákona o zvláštních řízeních soudních,*
- d) poruší noční klid,*
- e) vzbudí veřejné pohoršení,*
- f) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,*
- g) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů,*
- h) úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení,*
- i) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání sportovních, kulturních, pietních a jiných společenských akcí anebo v místech určených k rekreaci, turistice nebo pohřbívání,*
- j) cestou na organizované sportovní utkání, v místě takového utkání nebo cestou zpět z takového utkání má obličej zakrytý způsobem ztěžujícím nebo znemožňujícím její identifikaci, nebo*
- k) vnese na organizované sportovní utkání pyrotechnický výrobek nebo v místě takového utkání, cestou na takové utkání anebo cestou zpět z takového utkání pyrotechnický výrobek použije.“⁴⁵*

45 Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích § 5. Ve znění pozdějších předpisů

6. Výzkumná část

Hypotézou pro tento výzkum byla představa laické veřejnosti o problematice diváckého násilí a vymezení typologie chuligána a stanovení míry důvěry veřejnosti v represivní složky a cílem této práce je tuto hypotézu verifikovat či falzifikovat.

Hypotéza:

Laická veřejnost se domnívá, že chuligán je muž ve věku 20-25 let s nízkým stupněm vzdělání a s nízkým příjmem, který je svobodný a nemá děti a trestné činnosti se dopouští opakovaně pod vlivem alkoholu. Laická veřejnost se domnívá, že je nízká objasněnost činů spojených s diváckým násilím.

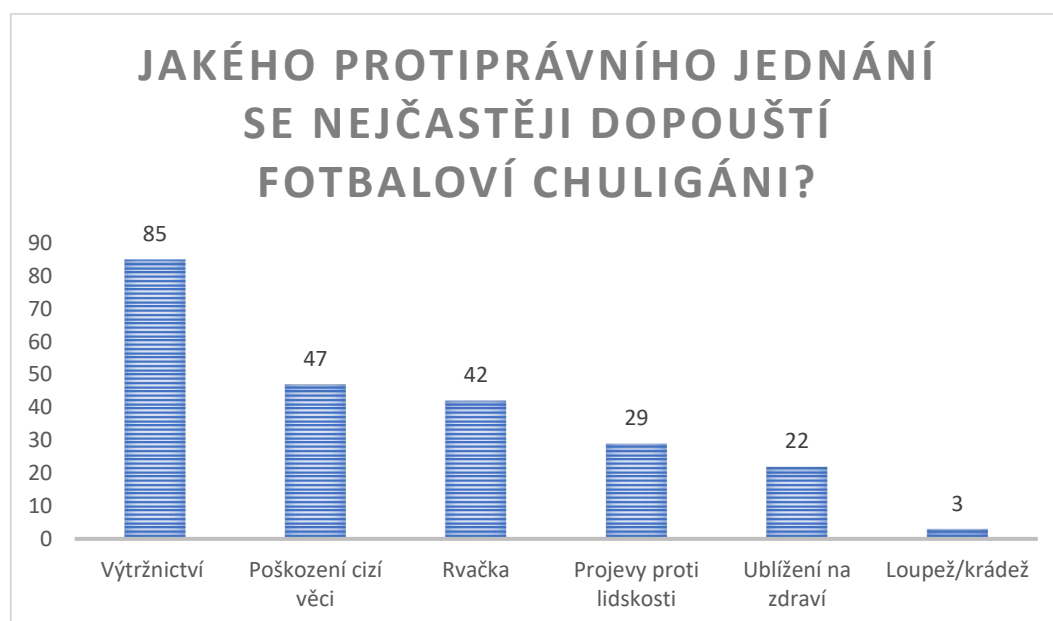
6.1. Teoretická východiska

V této závěrečné části diplomové práce se zaměřím na výzkum a pokusím se zjistit představu veřejnosti o typickém pachateli diváckého násilí, respektive charakterizovat tradičního chuligána. Při mých debatách s laickou veřejností mě napadla myšlenka vhodná ke zpracování v diplomové práci, většina této laické veřejnosti totiž má jistou představu o klasickém chuligánovi. Tato představa je taková, že se jedná o osobu, která navštěvuje „kotel“ a opakovaně se dopouští trestné činnosti v souvislosti s návštěvou fotbalových zápasů, účastní se rvaček, odpaluje pyrotechniku, okrádá fanoušky soupeře nebo je napadá. Další představa laické veřejnosti směřuje přímo k osobám chuligánu, jejich vzdělání, věku, příjmové kategorii, rodinném stavu. Z mých poznatků je typologie chuligána taková, že má velmi nízké vzdělání a tím pádem patří do nízkopříjmové kategorie občanů, dále je svobodný a nemá děti a je ve věku 20-25 let. Tuto uvedenou představu jsem navnímal z vykreslování chuligánů v médiích a také v rámci debat se svými přáteli, kteří se v této problematice neorientují, uvedené lze tedy označit jako hypotézu, kterou ve výzkumu budu verifikovat nebo falzifikovat. Vzhledem k mé praxi, kdy se diváckým násilím zabývám více než 5 let mohu uvést, že výše uvedená představa nemusí být vždy tak jednoznačná a během této doby jsem se setkal s případy, kdy se diváckého násilí dopouštěli i osoby s vysokoškolským vzděláním, které bylo možné zařadit do vysoko příjmových skupin obyvatel, měli

skvěle fungující rodinu i zaměstnání. Na základě těchto skutečností jsem se rozhodl provést průzkum této oblasti a pokusit se vymezit typického chuligána. K tomuto potvrzení nebo vyvrácení jsem použil dotazníkové šetření, s kterým jsem se obrátil na laickou veřejnost, dále jsem použil analýzu trestních spisů a trestných činů spáchaných na území hlavního města Prahy za období od 1.1.2016 – 31.12.2020 a závěrem jsem u těchto vstupních dat provedl komparaci.

6.2. Dotazník

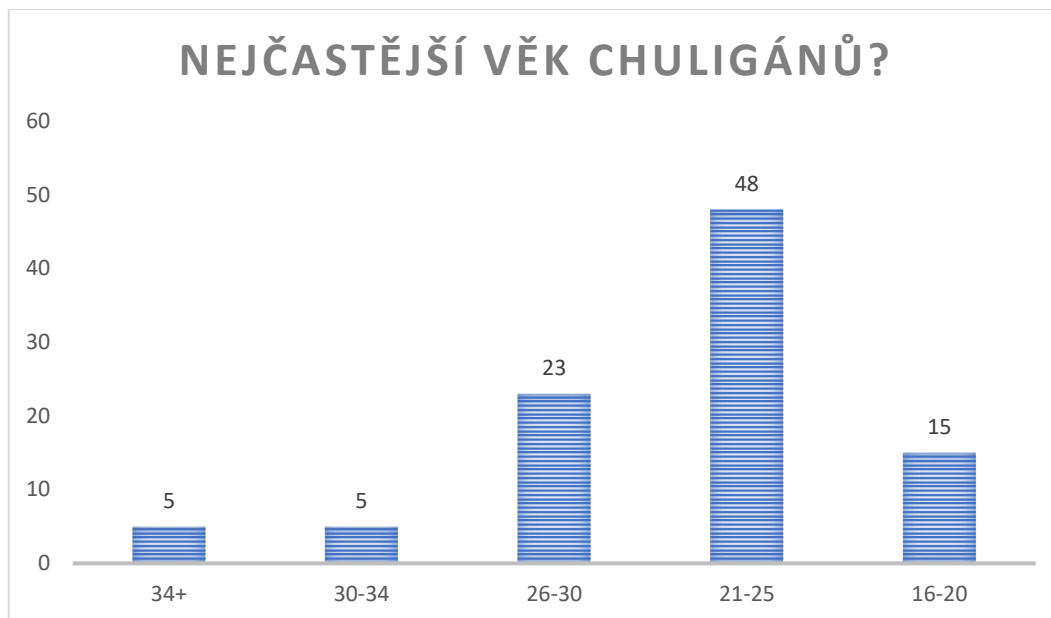
Pro výzkum byli vybráni náhodní respondenti, kteří primárně nebyli policisty a neměli vazby na prostředí fotbalových chuligánů a také neměli zkušenosti s diváckým násilím. Oslovena byla opravdu laická veřejnost, která nemá k danému tématu zaujatý nebo jinak zkreslený postoj. Celkový počet respondentů byl 96, kteří odpovídali online formou na 12 uzavřených otázek, které souvisejí s dostupnými daty z analýzy trestních spisů. Odpovědi na jednotlivé otázky jsou uvedeny níže formou tabulky doplněné slovním komentářem.

Graf 1 Otázka č. 1 dotazníku

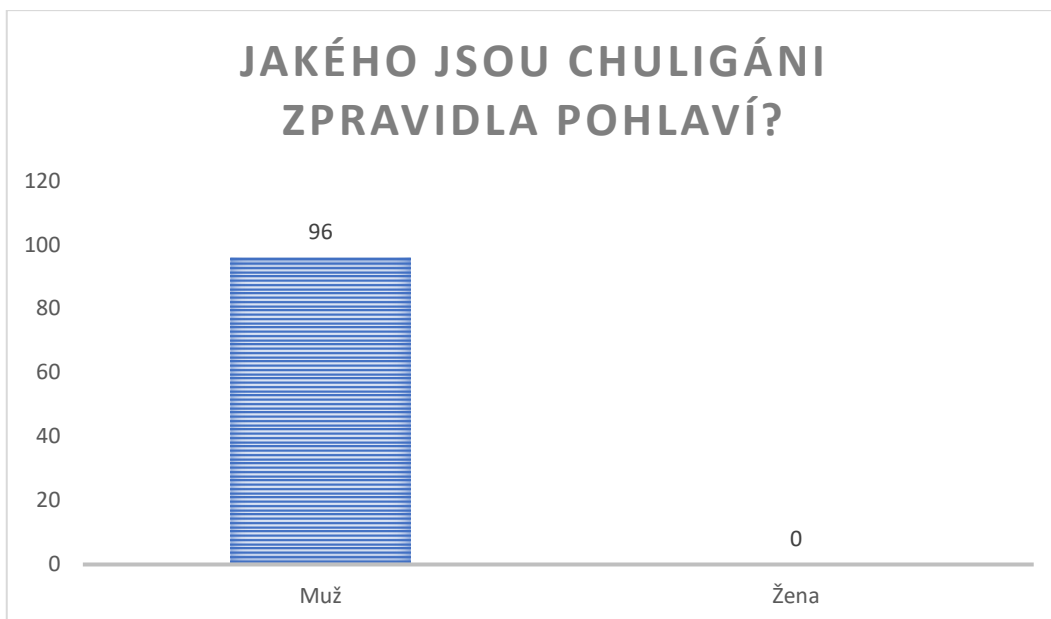
První položená otázka v dotazníku byla dispozičně vytvořena tak, že respondent mohl zaškrtnout více odpovědí. Z 96 respondentů 85 označilo Výtržnictví jako nejčastější projev chuligánství. Podobně si vedly odpovědi Poškození cizí věci

(47) a Rvačka (42). Poměrně výrazně byla zastoupena odpověď Projevy proti lidskosti (hajlování, rasismus) tuto odpověď označilo 29 respondentů, naopak pouze 3 respondenti označili Loupež.

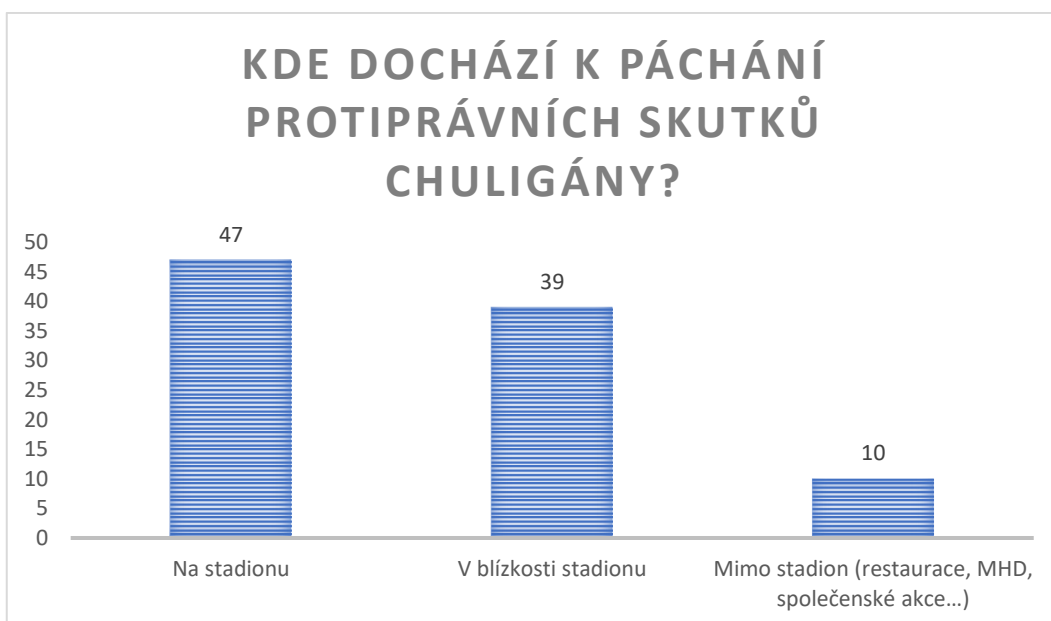
Graf 2 Otázka č. 2 dotazníku

U otázky nejčastějšího věku pachatelů diváckého násilí jednoznačně dominoval věk 21–25 let, který označilo přesně 50 % respondentů, tedy 48 z 96. Druhá nejrozšířenější kategorie byl věk 26-30 let. Z tohoto lze usoudit, že dle veřejnosti je typický pachatel diváckého násilí ve věku 21–30 let.

Graf 3 Otázka č. 3 dotazníku

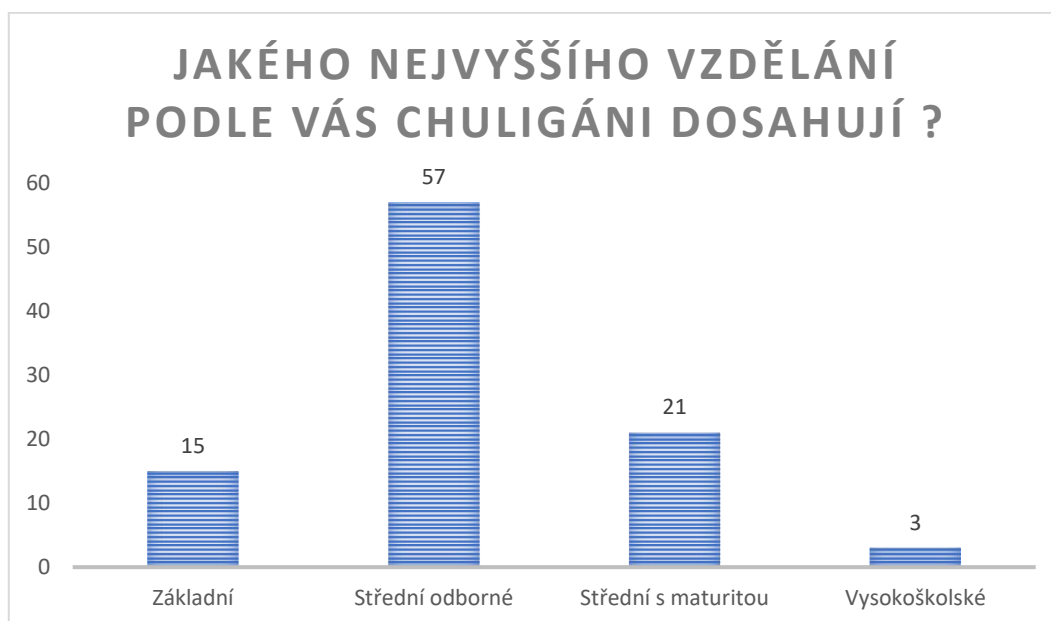
Zde jednoznačně všichni respondenti označili muže jako typického pachatele diváckého násilí.

Graf 4 Otázka č. 4 dotazníku

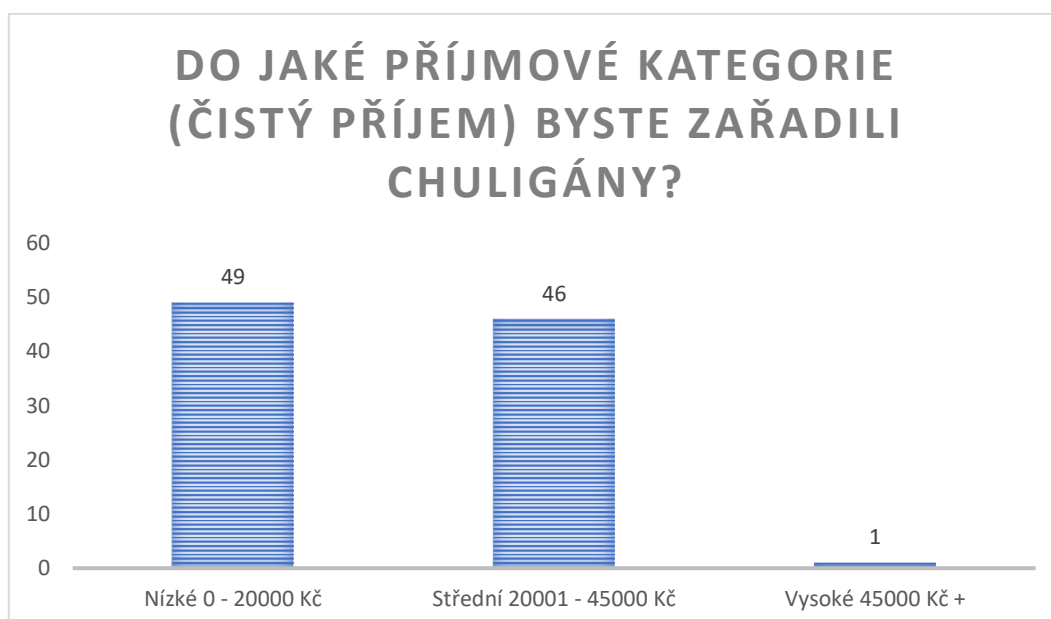
Téměř polovina (47) respondentů označila jako nejčastější místo, kde dochází k diváckému násilí a protiprávního jednání chuligány, na stadionu během fotbalového utkání. Velké zastoupení (39) má také odpověď, že k páchání

protiprávních skutků dochází v blízkosti stadionu a 10 respondentů označilo, že nejčastěji dochází k tomuto jednání mimo stadion.

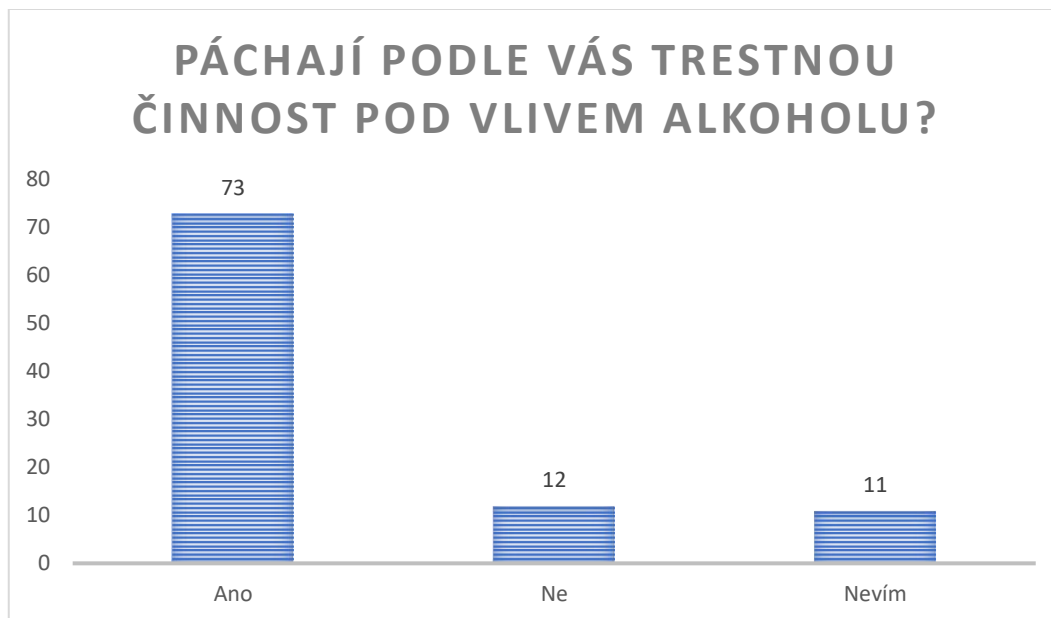
Graf 5 Otázka č. 5 dotazníku

Dle veřejného mínění chuligáni dosahují nejvýše středního odborného vzdělání, což bylo označeno celkem 57 respondenty. Následuje střední vzdělání s maturitou což bylo označeno 21 respondenty. Že by chuligáni dosahovali pouze základního vzdělání si myslí 15 respondentů a pouze 3 respondenti označili jako nejvyšší dosažené vzdělání u těchto osob vysokoškolské vzdělání.

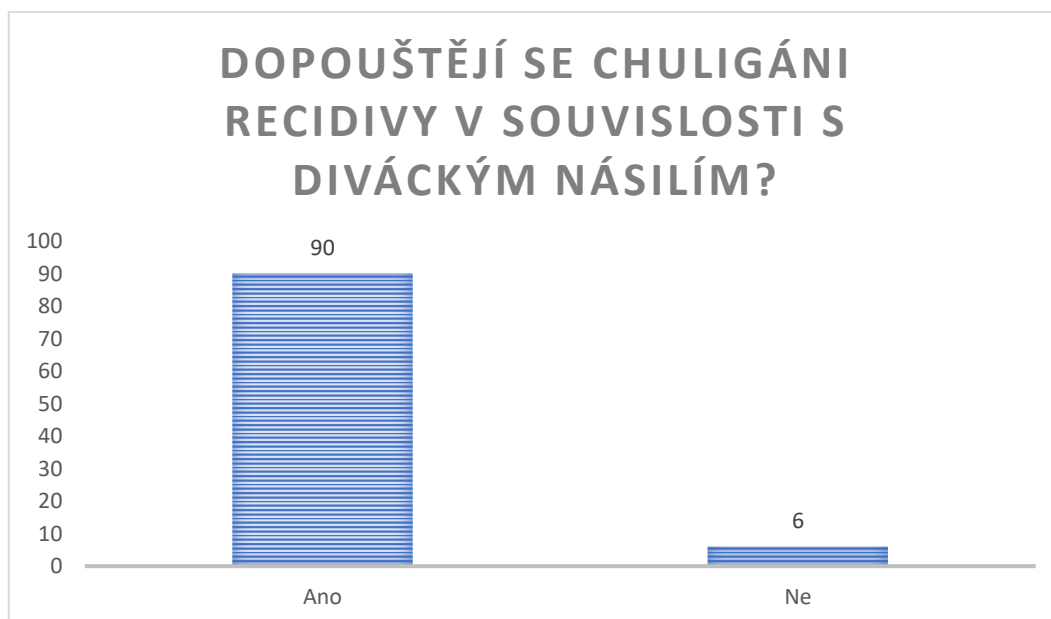
Graf 6 Otázka č. 6 dotazníku

Téměř vyrovnaný je počet respondentů, kteří se domnívají, že chuligáni patří do střední a nízkopříjmové kategorie osob. Pouze 1 respondent označil, že patří do vysoko příjmové kategorie osob.

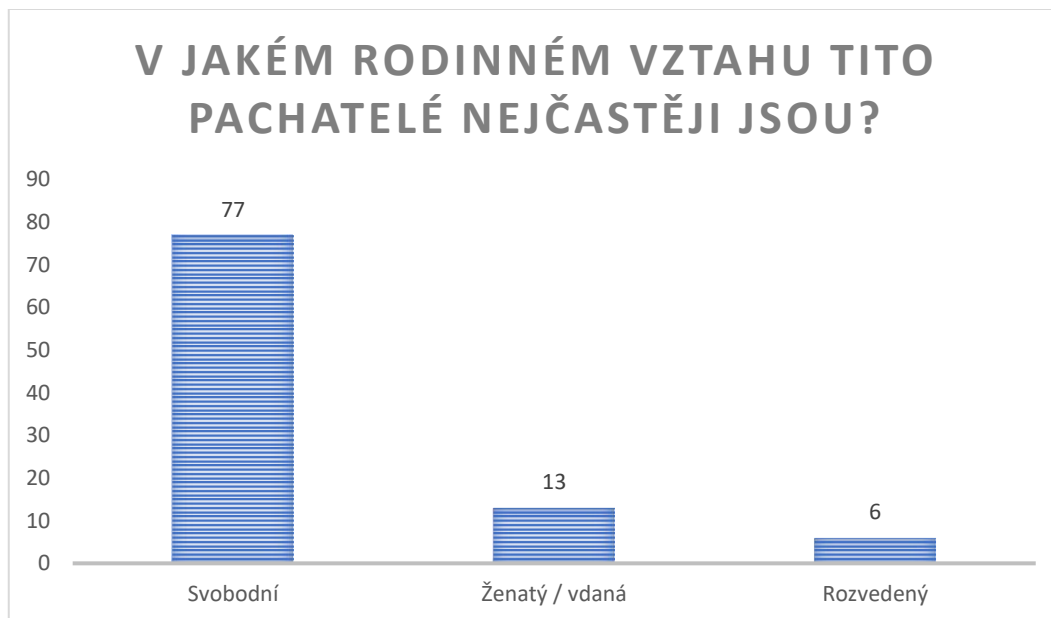
Graf 7 Otázka č. 7 dotazníku

Tři čtvrtiny respondentů má za to, že pokud někdo spáchá trestný čin v souvislosti s diváckým násilím, tak je pod vlivem alkoholu. Zbýlá čtvrtina respondentů neví, nebo si myslí, že nepáchají pod vlivem alkoholu.

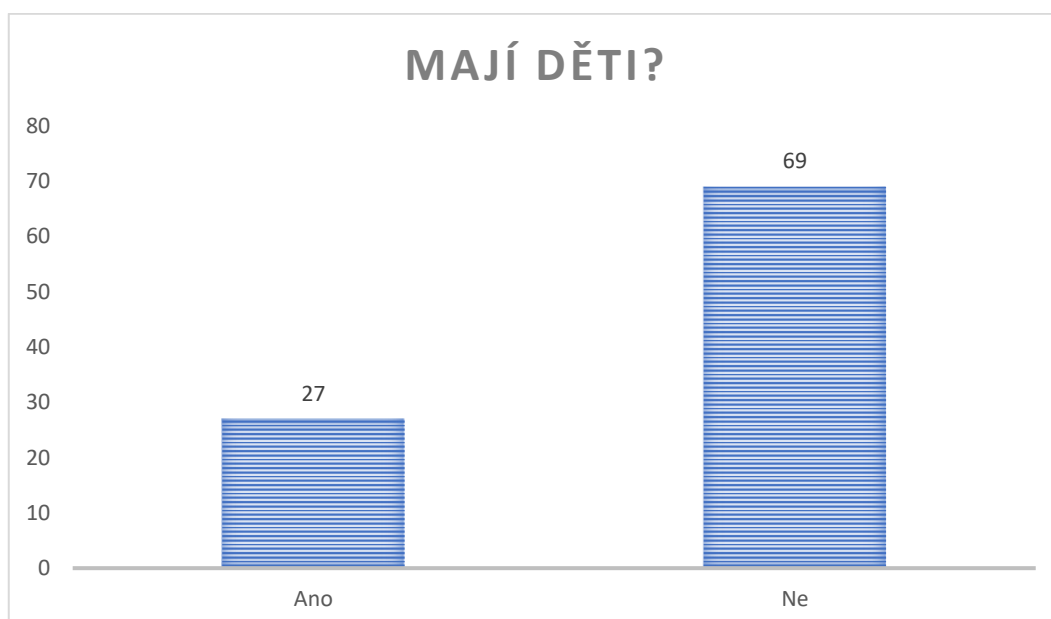
Graf 8 Otázka č. 8 dotazníku

Překvapivě až 90 respondentů si myslí, že diváckého násilí se pachatelé dopouštějí opakovaně a pouze 6 respondentů označilo jako svou odpověď ne.

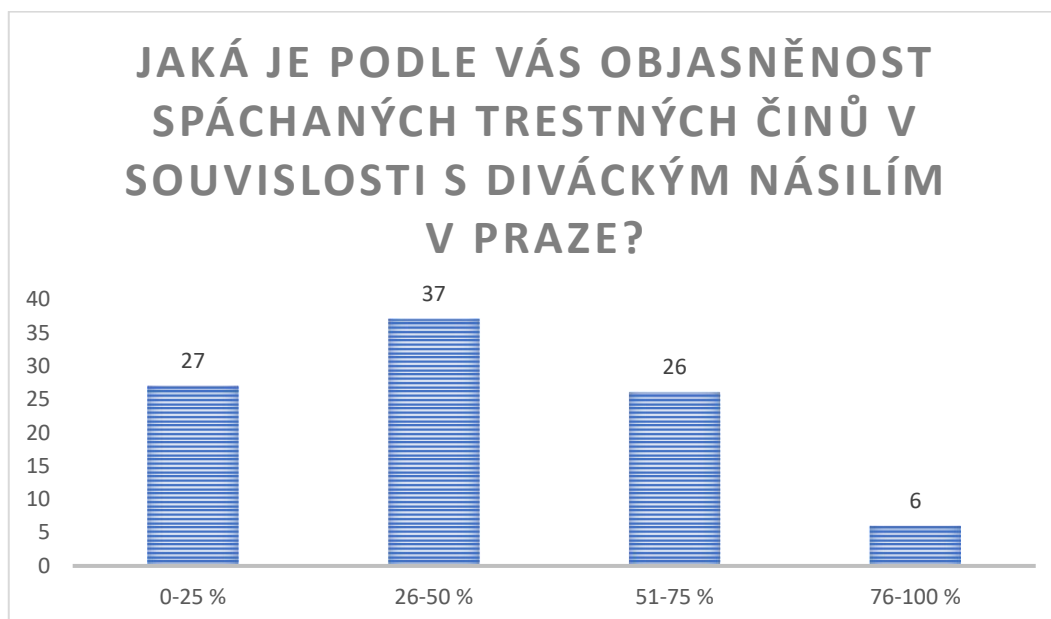
Graf 9 Otázka č. 9 dotazníku

Poměrně jednoznačně vyplynula i otázka na rodinný vztah pachatelů, kdy se 80 % respondentů domnívá, že se jedná o svobodné osoby. Celkem 13 respondentů označilo, že jsou chuligáni v manželství a 6 respondentů uvedlo rozvedení.

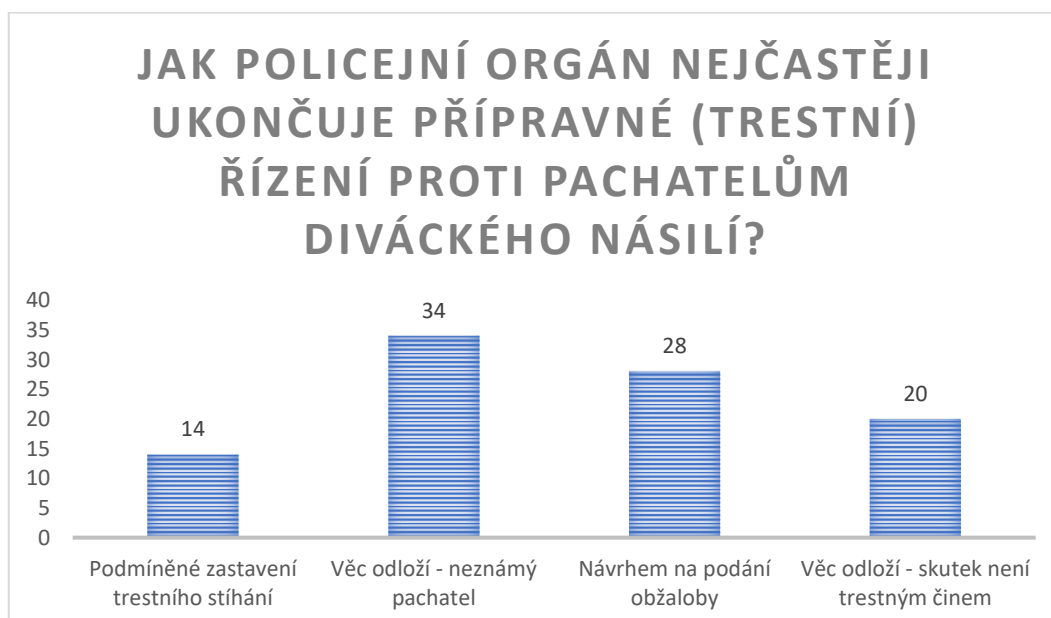
Graf 10 Otázka č. 10 dotazníku

Dvě třetiny všech respondentů označilo, že nemají děti.

Graf 11 Otázka č. 11 dotazníku

V rámci této otázky je zřejmá nedůvěra v policejní orgán v oblasti objasňování trestné činnosti a cca dvě třetiny respondentů se domnívá, že je objasněnost menší než 50 % u trestných činů v souvislosti s diváckým násilím. Pouze 6 respondentů si myslí, že je objasněnost mezi 76 a 100 %.

Graf 12 Otázka č. 12 dotazníku

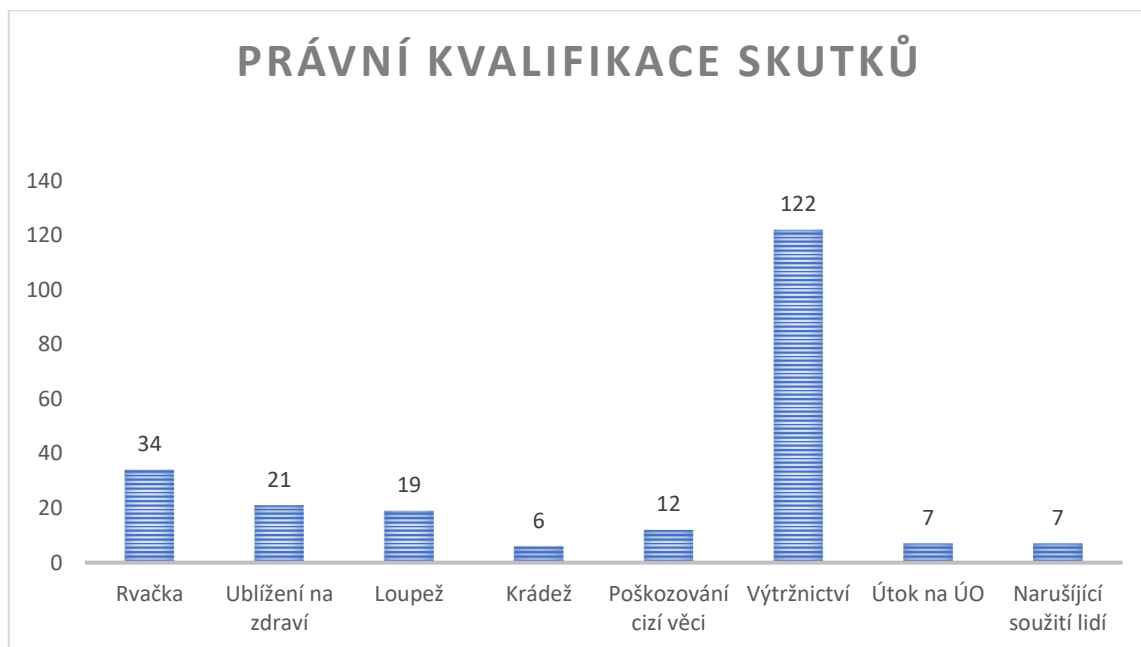
V poslední otázce je zřejmá opět určitá skepse k činnosti policejních orgánů, kdy odpověď, že bude podán návrh na podání obžaloby označilo pouze 28 respondentů, což reprezentuje cca čtvrtinu všech respondentů. Nejčastější odpověď respondentů byla, že se věc odloží, jelikož ji spáchal neznámý pachatel, tuto odpověď označilo 34 respondentů jednu třetinu všech respondentů.

6.3. Analýza trestních spisů

K vytvoření skutečného obrazu o chuligánovi, respektive pachateli trestné činnosti v souvislosti s diváckým násilím, bylo zapotřebí získat „tvrdá“ data z trestních spisů, která mají jednoznačnou vypovídající hodnotu o tom, kdo tuto trestnou činnost páchá. Zde nepostačovalo použití zkušeností, akademické literatury, nebo informací z médií o tom, kdo se dopouští diváckého násilí. Pro získání dat jsem požádal na základě zákona číslo 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy o vypracování mnou vytvořené tabulky, o pachatelích trestných činů v souvislosti s diváckým násilím za období 1.1.2016 – 31.12.2020 na území hlavního města Prahy. Zde bylo potřeba brát na vědomí, jaká data mohou být poskytnuta na základě uvedeného zákona a jaké informace budou mít vypovídající hodnotu pro provedení výzkumu. Byla tedy provedena analýza trestních spisů za uvedené období s akcentem na následující body/otázky:

- Právní kvalifikace skutku
- Pachatel muž x žena
- Rok narození pachatele
- Způsob ukončení policejním orgánem
- Místo spáchání činu (na stadionu, v blízkosti stadionu, mimo stadion)
- Stupeň vzdělání pachatele
- Čistý měsíční příjem pachatele
- Ovlivnění alkoholem
- Recidiva v souvislosti s diváckým násilím
- Rodinný stav + děti

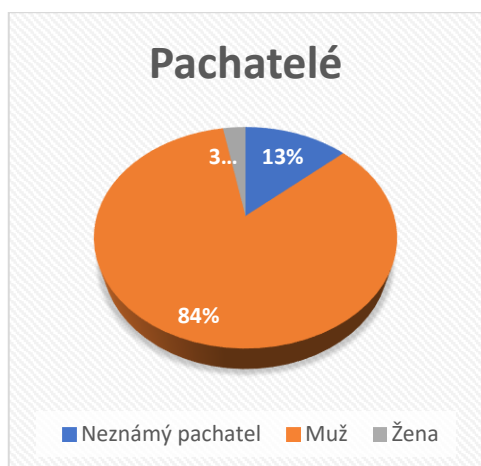
Dále budou uvedeny jednotlivé grafy, které znázorní zjištěná „tvrdá“ data o pachatelích diváckého násilí. Za období od 1.1.2016 do 31.12.2020 bylo na území hlavního města Prahy evidováno celkem 96 čísel jednacích a celkem bylo spácháno 167 skutků, kvůli kterým byly zahájeny úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu.

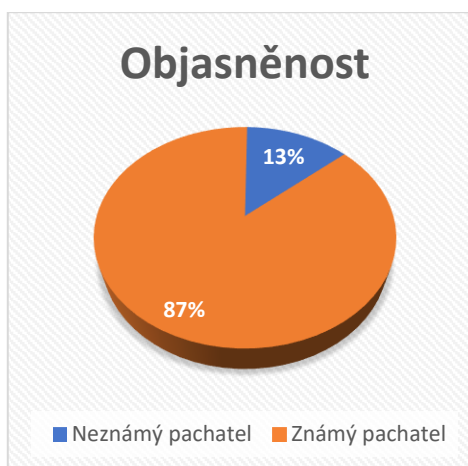
Graf 13: Právní kvalifikace skutků

Uvedený graf reflektuje celkovou statistiku spáchaných skutků v souvislosti s diváckým násilím za období od 1.1.2016 do 31.12.2020. Z uvedeného vyplývá, že nejčastějším skutkem pro který policejní orgán zahájil trestní řízení je výtržnictví (celkem 122), což zahrnuje jednání uvedené v podkapitole 6.1.1., které může zahrnovat od použití pyrotechniky, přes drobnější šarvátky až po vběhnutí na hrací plochu. Dalším významným skutkem páchaným v souvislosti s diváckým násilím je trestný čin Rvačka, kdy těchto skutků bylo v uvedeném období na území hlavního města Prahy zaznamenáno celkem 34. Poměrně vysoké číslo zastupuje trestný čin Loupež, kdy těchto skutků bylo spácháno celkem 19. Oproti tomu trestné činy narušující soužití lidí a trestné činy proti lidskosti, jako jsou Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka, nebo Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, pod tyto skutky lze subsumovat například hajlování, nebo projevy rasismu – těchto bylo spácháno za uvedené období „pouze“ 7. Dále se v menší míře vyskytovaly trestné činy Zavlečení (7),

Nadržování (1), Maření výkonu úředního rozhodnutí (1). K těmto statistickým údajům je nutné uvést, že počty trestných činů převyšují počet pachatelů, jelikož mohlo v rámci jednoho jednání spáchat více trestných činů v jednočinném souběhu.

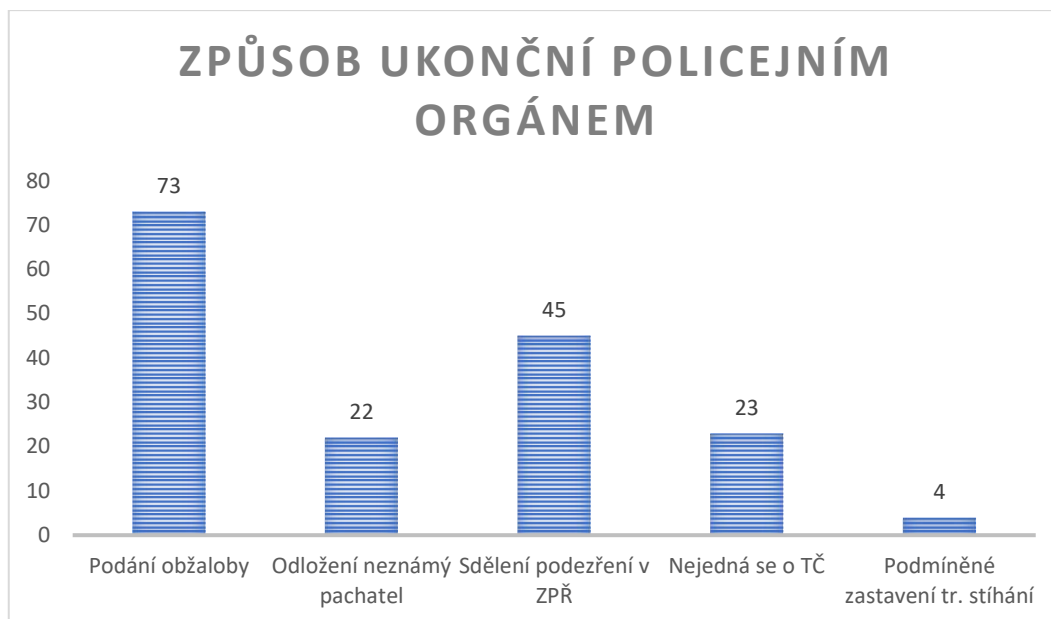

Graf 14 Podíl mužů a žen

Graf 15 Objasněnost trestných činů

Celkem během zkoumaného období bylo evidováno 167 skutků, přičemž 3 % (5 skutků) bylo spácháno ženami, pouze 13 % (23 skutků) ze všech evidovaných nebylo objasněno, respektive bylo odloženo dle § 159a odst. 5 trestního řádu, jelikož se nepodařilo dohledat osobu, proti níž by bylo možné zahájit trestní stíhání a podstatná většina skutků byla spáchána muži, konkrétně 84% (144 skutků) a celková objasněnost byla 87 % (149 skutků) ze všech evidovaných trestných činů. Zde je potřeba uvést, že jako objasněný skutek pro účely tohoto výzkumu byl považován takový skutek, který nebyl odložen dle § 159a odst. 5 tr. řádu. V těchto absolutních číslech je nutné reflektovat jistou míru latence a počítat se skutečností, že nebyly všechny trestné činy za uvedené období zaevidovány policejním orgánem.

Graf 16 Způsob, jakým policejní orgán ukončil trestní řízení

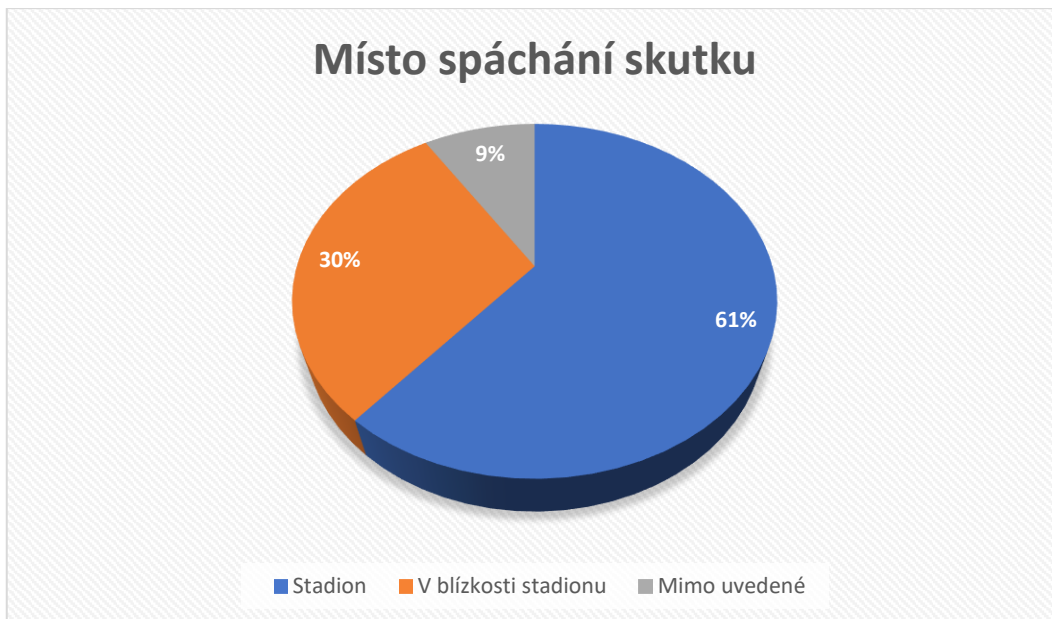
Graf 4 znázorňuje způsob vyřízení jednotlivých trestných činů policejním orgánem, bez ohledu dalšího průběhu trestního řízení před soudem. Zde je patrné, jak je velká celková objasněnost všech spáchaných skutků, která se podle grafu 3 pohybuje na 87 % ze všech evidovaných skutků. Z celkem 149 objasněných skutků skončila téměř polovina, tedy 73, návrhem na podání obžaloby dle § 166 odst. 3 trestního řádu. Další poměrově velkou skupinou jsou trestní řízení vedená ve zkráceném přípravném řízení, která byla ukončena sdělením podezření dle § 179c odst. 1 trestního řádu. Dále bylo pouze u 4 vedených trestních řízení podmíněně zastaveno trestní stíhání dle § 307 trestního řádu, kdy pachatel splnil požadované podmínky pro uplatnění podmíněného zastavení trestního stíhání a k činu se doznal, nahradil škodu, která vznikla nebo složil na účet státního zastupitelství peněžitou pomoc pro oběti trestných činů a zároveň s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu toto bylo možné považovat jako dostačující trest. Ve 23 případech bylo v průběhu trestního řízení prokázáno, že se nejednalo o trestný čin a věc byla následně odložena dle § 159a odst. 1a trestního řádu správnímu nebo kázeňskému orgánu. Na závěr bylo „pouze“ 22 případů odloženo dle § 159a odst. 5 trestního řádu odloženo, jelikož nebyl dohledán pachatel protiprávního jednání.

Recidiva v souvislosti s diváckým násilím

Graf 17 Recidiva

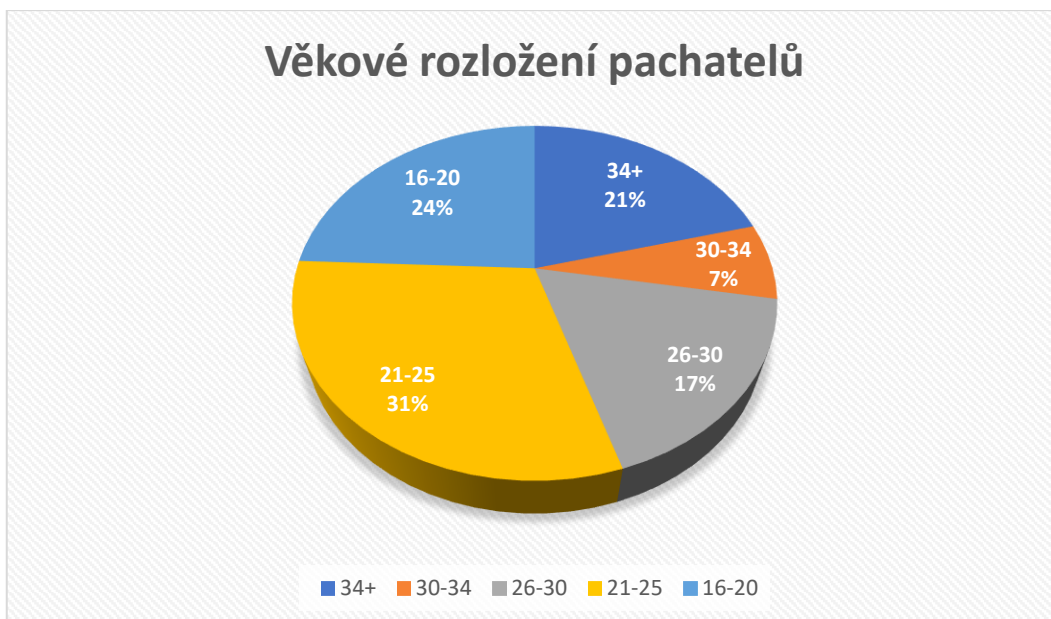
Pro účely tohoto grafu nebyla využita recidiva v pravém slova smyslu v souladu s trestním právem, jelikož by toto z mého pohledu nemělo vypovídající hodnotu. Bylo zde reflektováno to, že pachatel, který byl v uvedeném období řešen za jednání spojené s diváckým násilím měl v minulosti již spojitost s diváckým násilím. Toto bylo zjišťováno za pomoci speciálních informačních systémů Policie České republiky, kde se evidují osoby, které mají vztah k diváckému násilí a nemusí se nutně jednat o předchozí spáchání trestného činu. Z výstupních dat vyplývá, že recidivy se dopouští cca 2/3 všech pachatelů diváckého násilí a ve zbytku se jedná o první evidované zkušenosti s diváckým násilím.

Graf 18 Lokalita páčání diváckého násilí

Důležitá informace je místo spáchání skutku, kdy z analyzovaných dat vyplynulo, že nejčastěji dochází ke spáchání trestného činu v souvislosti s diváckým násilím přímo na stadionu, což zahrnuje 102 skutků z celkových 167 evidovaných skutků. Dále v 50 případech došlo ke spáchání v blízkém okolí stadionu, kdy za blízké okolí stadionu byla považována např. čtvrť, ve které se koná fotbalové utkání. Nezanedbatelný je však i počet 15 skutků spáchaných bez teritoriální souvislosti s fotbalovým utkáním a tyto skutky byly spáchaný například v restauračních zařízeních, v klubech, v odlehlých lokalitách, nebo v MHD.

Nyní budou grafy z výzkumu zaměřeny přímo na pachatele skutků, kdy bude analyzována typologie pachatelů diváckého násilí na základě dostupných dat poskytnutých dle zákona číslo 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím.

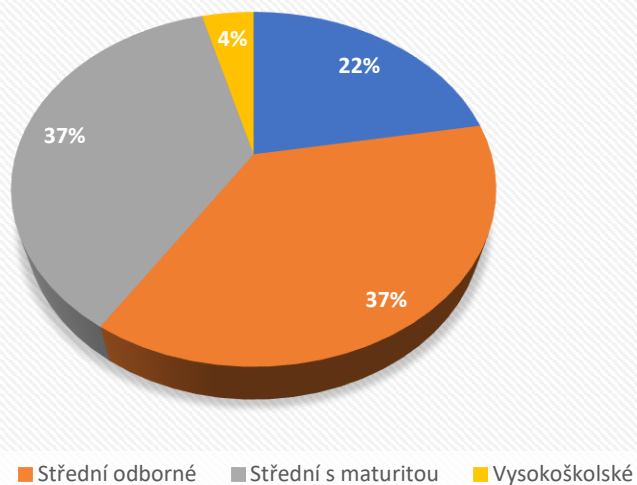
Graf 19 Věkové rozložení pachatelů trestných činů souvisejících s diváckým násilím

Z celkového počtu 144 evidovaných skutků se známým pachatelem je věkové rozložení pachatelů následovné:

- 30 pachatelů, tedy 21 % ve věku 34+
- 10 pachatelů, tedy 7 % ve věku 30-34
- 25 pachatelů, tedy 17 % ve věku 26-30
- 44 pachatelů, tedy 31 % ve věku 21-25
- 35 pachatelů, tedy 24 % ve věku 16-20

Z této statistiky je zřejmé, že nejčastějším pachatelem trestného činu v souvislosti s diváckým násilím je osoba mladší 25 let, kdy tato věková kategorie zastupuje 55 % všech spáchaných trestných činů. Dále je zajímavou skutečností, že osoby starší 34 let se na trestné činnosti spojené s diváckým násilím podílí více než z jedné pětiny.

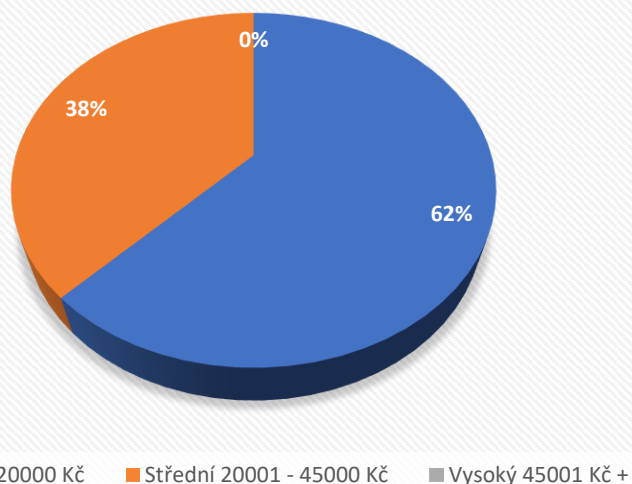
Stupeň nejvyšší dosaženého vzdělání

Graf 20 Nejvyšší dosažené vzdělání pachatelů diváckého násilí

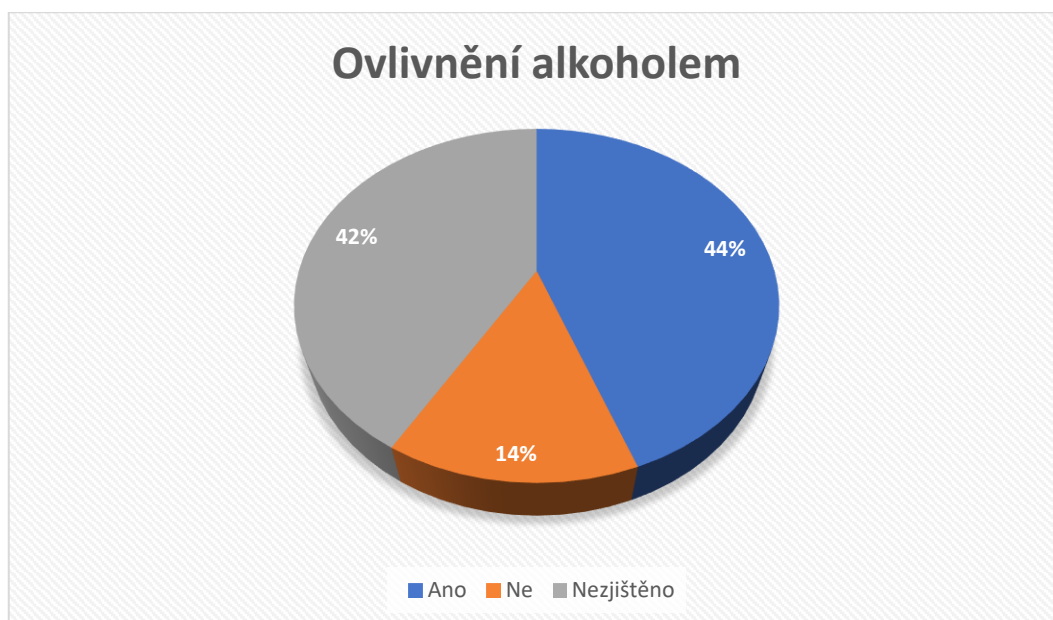
Základní vzdělání jako nejvyšší dosažené vzdělání uvedlo v rámci trestního řízení 32 pachatelů, kdy toto číslo může být ovlivněno i věkem. Jak je patrné z grafu 7, tak pachatelů ve věku 16–20 let bylo 35, tudíž lze předpokládat, že nemají zatím dokončené vyšší vzdělání a toto může být zkreslující, jelikož hodnoty jsou téměř totožné. Jak střední odborné, tak střední s maturitou bylo uvedeno naprosto stejným počtem pachatelů, kdy toto číslo je 53. Vysokoškolské vzdělání bylo zastoupeno pouze u 6 pachatelů.

Čistý měsíční příjem

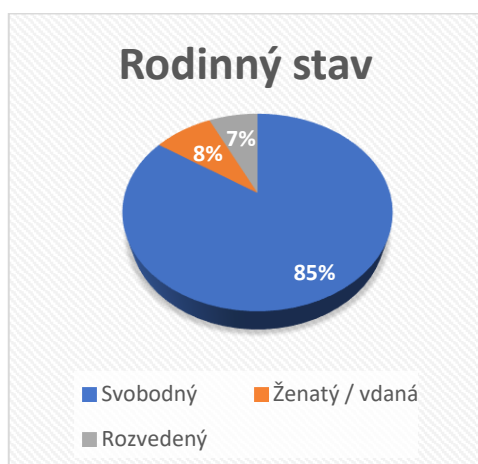
Graf 21 Měsíční příjem pachatelů diváckého násilí v čistém

Nejvíce početné zastoupení je mezi nízkopříjmovými pachateli, kteří tvoří 89 osob. Zbývající 54 osob se řadí mezi středně příjmové osoby s příjmem mezi 20 000 Kč a 45 000 Kč čistého. Mezi vysoko příjmové osoby se nezařadil nikdo.

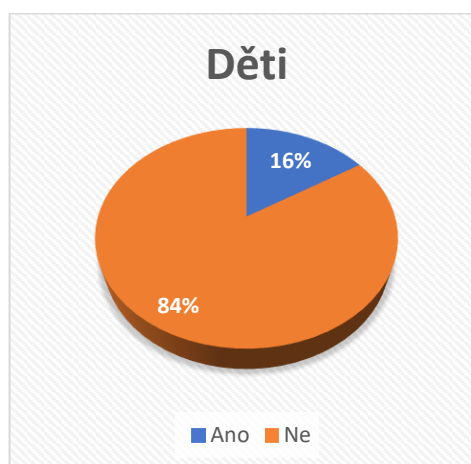

Graf 22 Ovlivnění pachatelů alkoholem

Celkem 63 osob bylo při svém jednání ovlivněno alkoholem buď v menší či větší míře, to, jak moc byly pachatelé ovlivněni v rámci výzkumu nebylo zjišťováno, protože na každou osobu má alkohol jiný vliv. Bez ovlivnění alkoholem bylo „pouze“ 20 osob a u zbývajících 59 osob ovlivnění alkoholem nebylo zjištěno z důvodu, že se odmítli podrobit dechové zkoušce, ale zejména kvůli tomu, že pachatel byl dohledán následně, a ne bezprostředně po činu.

Graf 23 Rodinný stav pachatelů

Graf 24 Počet dětí

Drtivá většina pachatelů diváckého násilí byla svobodná (120 osob) a bezdětná (116 osob), kdy toto číslo je kolem 85 % z celkového počtu pachatelů. Děti mělo pouze 22 pachatelů. Rozvedených bylo 10 pachatelů a zbylých 12 pachatelů bylo v manželském svazku.

6.4. Komparace získaných dat

Typologie fotbalových chuligánů a osob, které páchají trestnou činnost v souvislosti s diváckým násilím, je na základě získaných dat dotazníkem taková, že laická veřejnost si představuje chuligána jako muže, který ve věku 21–25 let má nejčastěji střední odborné nejvyšší dosažené vzdělání a patří do nízké příjmové skupiny obyvatel s příjmem do 20 000 Kč čistého, nemá děti a je svobodný. Představa veřejnosti je dále taková, že nejčastěji se chuligáni dopouštějí trestného činu Výtržnictví dle § 358 trestního zákoníku a páchají tak přímo na fotbalovém stadionu pod vlivem alkoholu a jedná se jednoznačně o recidivisty, kteří opakují trestnou činnost. Co se týká důvěry laické veřejnosti v represivní složky, tak je velmi nízká a v dotazníku označilo nejvíce respondentů objasněnost takových činů mezi 26 a 50 %, druhá nejpočetnější skupina označila míru objasněnosti dokonce mezi 0 a 25 %, což zahrnuje cca dvě třetiny všech respondentů, kteří se domnívají, že objasněnost takových skutků je menší než 50 %. Dále je tato míra skepse v represivní složky zřejmá v tom, jak si laická veřejnost myslí, že trestní řízení končí, kdy nejfrekventovanější odpověď byla, že věc policejní orgán odloží a nedokáže dohledat pachatele, tuto odpověď označila zhruba jedna třetina všech respondentů.

Tímto dotazníkovým šetřením byla více méně verifikována původní hypotéza této práce, ovšem k dokreslení skutečnosti je potřeba tato data komparovat s reálnými daty získanými analýzou trestních spisů.

V rámci analýzy trestních spisů byla získána tvrdá data, která nejsou domněnkami, teoriemi, ale skutečnými fakty a jsou ověřitelná. K využití analýzy trestních spisů jsem využil spolupráci s Krajským ředitelstvím policie hlavního města Prahy a touto složkou policie mi byly dodány veškeré požadované

informace o pachatelích diváckého násilí za období od 1.1.2016 do 31.12.2020, kdy tato data jsou verifikovatelná a jsou přílohou č. 2 této práce. Z těchto informací lze utvořit typologii těchto pachatelů, ale nelze jednoznačně stanovit profil takového pachatele vzhledem k jisté míře latence při páčání této trestné činnosti.

Dojem laické veřejnosti o tom, že nejčastěji jsou páčány trestné činy Výtržnictví dle § 358 trestního zákoníku je pravdivý, analýzou bylo zjištěno, že nejčastějším spáchaným skutkem bylo právě výtržnictví, které bylo evidováno ve 122 případech z celkových 167. Naopak veřejnost se mylně domnívala, že je poměrně často páchaným skutkem v této oblasti jsou činy proti lidskosti (hajlování, rasismus), kdy téměř jedna třetina respondentů označila toto jednání jako často se opakující jednání. Z analýzy však vyplynulo, že během zkoumaných 5 let se takto projevilo „pouze“ 7 pachatelů. Tito pachatelé jsou nejčastěji muži a pouze 5 trestných činů bylo spácháno ženou, takže dojem veřejnosti, že nejčastěji divácké násilí páčají muži je správný. Že tito pachatelé jsou recidivisté si myslelo 90 % respondentů, ale skutečnost dle analýzy trestních spisů je, že recidivy se dopouští pouze dvě třetiny pachatelů, zde tedy není jednoznačná shoda s míněním veřejnosti a skutečností. Další otázkou k dotvoření typologie takového pachatele je věk pachatele, kdy v dotazníkovém šetření byl respondenty nejčastěji označován věk pachatele v rozmezí 21-25 let, v tomto věku si nejčastěji představuje pachatele přesně polovina všech respondentů. Analýzou trestních spisů bylo zjištěno, že tato věková kategorie se nejčastěji dopouští trestných činů, ale tato skupina nereprezentuje ani jednu třetinu všech skutků, jako druhá nejčastější věková skupina se umístila kategorie 16-20 let věku, která představovala jednu čtvrtinu všech skutků. Lze tedy jen částečně verifikovat domněnku veřejnosti o věku pachatele. Vzdělání pachatelů v dotazníkovém šetření jednoznačně vyhrálo střední odborné, což označilo více než 50 % respondentů. V rámci trestních spisů bylo zjištěno, že představa je mylná a není tak jednoznačná, úplně stejný počet pachatelů měl střední odborné vzdělání a střední s maturitou. Co se týká čistých příjmů, tak se v dotazníkovém šetření umístil nízký a střední příjem s menší převahou nízkého příjmu. Tady lze verifikovat data i na základě analýzy trestních spisů, z nichž vyplývá, že téměř dvě třetiny pachatelů dosahovalo nízkých příjmů. Svobodní pachatelé, kteří nemají děti

převažovali jednoznačně v dotazníkovém šetření, kdy toto lze potvrdit i analýzou trestních spisů, kde kolem 85 % pachatelů je svobodných a nemá děti. Při páchání trestné činnosti jsou pachatelé pod vlivem alkoholu se domnívá poměrně jednoznačně veřejnost, analýzou však bylo zjištěno, že pod vlivem alkoholu páchá trestnou činnost 44 % pachatelů. Necelá polovina respondentů se domnívá, že lokalita páchání trestné činnosti se odehrává na fotbalovém stadionu, kdy toto lze analýzou verifikovat a skutečně se celkem 61 % všech činů odehrálo na stadionu. V otázce důvěry represivním složkám lze uvést, že více než 60 % respondentů se domnívá, že objasněnost takových skutků je nižší než 50 %. Skutečnost zjištěná na základě analýzy trestních spisů odhaluje, že objasněnost všech evidovaných trestných činů za uvedené období je velmi vysoká a dosahuje 87 %. K míře důvěry v represivní složky se vztahuje i otázka způsobu ukončení trestního řízení policejním orgánem, kdy si více než polovina respondentů myslí, že cca polovina všech případů je odložena buď z důvodu neznámého pachatel (převažující možnost), nebo z důvodu, že se nejednalo o trestný čin. Nejčastěji trestní řízení policejní orgán končil podáním obžaloby, a to konkrétně v 73 případech z celkových 167 evidovaných skutků. Je tedy na místě konstatovat, že veřejné mínění vůči činnosti policejních orgánů je neprávem skeptické.

	Veřejné mínění	Skutečnost
Trestné činy	Výtržnictví	Výtržnictví
Věk	21-25	16-25
Pohlaví	Muž	Muž
Vzdělání	Střední odborné	Střední odborné / střední s maturitou
Příjem	Nízký až střední	Nízký
Místo spáchání	Na stadionu / v blízkosti stadionu	Na stadionu
Alkohol	Ano	Spíše ano
Recidiva	Ano	Ano
Rodinný stav	Svobodní	Svobodní
Děti	Ne	Ne
Objasněnost	0 - 50 %	87%
Ukončení TŘ	Odložení věci	Podání obžaloby

Tabulka 1 Komparace veřejného mínění a analýza trestních spisů (skutečnost)

Pro přehlednost všech získaných dat přikládám tabulku, kde v prvním sloupci je uvedeno, co si myslí veřejnost na základě dotazníkového šetření, do kterého bylo zapojeno 96 respondentů a v druhém sloupci jsou uvedena data získána od Krajského ředitelství policie hlavního města Prahy za období od 1.1.2016 do 31.12.2020.

Závěr

V této diplomové práci byly analyzovány základní pojmy, které se objevují v souvislosti s diváckým násilím a hlavní důraz byl mimo jiné kladen na pojmy Spotters a Support liaison officer, kdy tyto pojmy nejsou tolik známé a používané mimo praxi. Čtenáři jsem se tedy snažil popsat a přiblížit činnost těchto dvou pozic, které se velmi často vyskytují mezi specialisty zabývající se diváckým násilím. Pro pochopení fenoménu diváckého násilí jsem dále nastínil jeho počátky na britských ostrovech, kde se poprvé v pravém slova smyslu objevily projevy diváckého násilí a vznik subkultury chuligánů a také zde byly přiblíženy největší tragédie spojené s tímto fenoménem. V rámci historického exkurzu byl popsán vývoj diváckého násilí v České republice včetně nejpodstatnějších incidentů za dobu koexistence tohoto fenoménu ve společnosti. Po historickém vstupu jsou v práci uvedeny aktuální trendy diváckého násilí, které jsou zaměřeny zejména deskripci současného chuligána s akcentem oděvní trendy sloužící k rozpoznání chuligána na první pohled. V této souvislosti je hovořeno o základní symbolice chuligánů, která navazuje na oděvní trendy a jsou zde uvedeny další hlavní symboly, kterými je možné rozpoznat chuligána od normálního fanouška. Zbytek této části je věnován aktuální situaci na poli diváckého násilí v České republice a ovlivnění tohoto fenoménu díky celosvětové pandemii. Důležitá část je zaměřena na činnost policie České republiky na úseku diváckého násilí, kdy je analyzována činnost pořádkových jednotek a služby kriminální policie a vyšetřování, kdy se jedná o praktický popis činnosti těchto dvou složek policie při konání rizikového utkání včetně popisu příprav a následných činností těchto složek policie. Ne méně důležitá je část věnující se problematice v souvislosti s protiprávním jednáním pachatelů, kde jsou vyjmenovány a analyzovány nejčastěji páchané trestné činy a přestupky.

Cílem práce bylo potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že *„Laická veřejnost se domnívá, že chuligán je muž ve věku 20-25 let s nízkým stupněm vzdělání a s nízkým příjmem, který je svobodný a nemá děti a trestné činnosti se dopouští opakovaně pod vlivem alkoholu. Laická veřejnost se domnívá, že je nízká objasněnost činů spojených s diváckým násilím.“*, kdy tomuto byla věnována

výzkumná část této práce a k verifikaci či falzifikaci této hypotézy bylo použito metody dotazníkového šetření a analýzy trestních spisů. V dotazníkovém šetření tato hypotéza byla potvrzena a laická veřejnost takovouto představu o chuligánech má. Dále provedenou analýzou trestních spisů na území hlavního města Prahy za období od 1.1.2016 do 31.12.2020 byly částečně verifikovány představy veřejnosti o této problematice. Největší rozpor byl v důvěře represivním složkám, kterým veřejnost v této oblasti nedůvěřuje, ale získanými daty bylo zjištěno, že je velmi vysoká objasněnost činů spáchaných v souvislosti s diváckým násilím.

Seznam použité literatury

Literatura

BAYER, Dušan. Fotbalové násilí: subkultura hooligans. Brno : Masarykova univerzita, 2002

BUREŠ, R. Zelená je tráva... Policista. 52 s. Ministerstvo vnitra, 2004(6),

COUFALOVÁ, B., PINKAVA, J., POCHYLÁ, V., Trestněprávní odpovědnost ve sportu. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Leges, 2014. 160 s. ISBN 978-80-87576-88-5.

DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. Trestní zákoník. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 3264 s. ISBN 978-80-7478-791-1

FROSDICK, Steve a Peter MARSH. Football Hooliganism. USA: Taylor & Francis, 2015. 232 s. ISBN 9781843921295.

GIULIANOTTI, Richard. *Sport and Modern Social Theorists*. 2004. London: Palgrave Macmillan, 2004. 252 s. ISBN 978-0-333-80079-9.,

HORNBY, Nick. *Fotbalová horečka*. Přeložil Richard PODANÝ. Praha: BB art, 2001. 229 s. ISBN 8072575627

HUNT, K. A.; Bristol, T. & Bashaw, R. E. (1999). A conceptual approach to classifying sports fans. *Journal of Services Marketing*. 14 s. ISBN 0887-6045

JELÍNEK, J. a kol. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif. 8. aktualizované vydání podle stavu k 13.

3. 2020. Praha: Leges, 2020 1360 s. ISBN 978-80-7502-395-7

MACEK, P., ZÁMEK, D., Policie a hromadná narušení veřejného pořádku. 1. vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. s. 11. ISBN 978-80-7251-264-5

MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Barrister&Principál, 2003. 656 s. ISBN 80-86598-45-4.

MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M., *Fotbaloví chuligáni: Evropská dimenze subkultury*. Brno: Barrister and Principál. 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3

MAREŠ, Miroslav. *Symbole používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2006. 80 s.

NICHOLSON, Mike. *Hillsborough Disaster*. 2016. Chalford, United Kingdom: Amberley Publishing Local, 2016. 224 s. ISBN 9781445634869.

NIKL, Jaroslav. *Divácké násilí*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. 63 s. ISBN 978-80-7251-249-2.

SLEPIČKA, Pavel, Jiří PEKÁREK a Jiří KOLIŠ. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům*. 1. Praha: Olympia, 1990. Spartakus. 213 s. ISBN 80-7033-012-0

SMOLÍK, Josef, 2008. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 280 s. ISBN 978-80-903556-3-7

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016. 201 s. ISBN 978-80-7380-579-1

ZÁMEK, David. *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 197 s. ISBN 978-80-7380-429-9

Zákony

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

pokyn policejní prezidenta č. č. 191/2016, o diváckém násilí.

Internetové zdroje

Bezpečnostní politika Ministerstvo vnitra: kriminalita, divácké násilí [online]. Ministerstvo vnitra [cit. 1. 2. 2015]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

CARNIBELLA, Giovanni; FOX, Anne; FOX, Kate. *Sirc.org* [online]. 1996 [cit. 2011-04-28]. Football_violence.pdf. Dostupné z WWW: <[http://www.sirc.org/publik/football_violence.pdf#search="hooligans">](http://www.sirc.org/publik/football_violence.pdf#search=).

ČTK, iDNES.cz. Za zranění pyrotechnikou na Letné hrozí divákovi 10 let vězení. I dnes.cz [online]. ČTK, 2019 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/fotbal/prvni-liga/pyrotechnika-fotbal-sparta-plzen-tezke-ublizeni-na-zdravi.A190310_143833_fotbal_tof

ČTK a Lidovky.cz. Z centra Prahy se stalo bojiště [online]. 2020 [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/v-praze-dnes-budou-protestovat-fanousci-fotbalu-a-hokeje.A201018_100023_In_domov_libsm

Fotbal a smrtelné případy. ISport Blesk [online]. 2007 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/4194/fotbal-a-smrtelne-pripady.html>

isport. Policie dopadla 12 výtržníků z duelu Sparta - Subotica. Hrozí jim vězení. Ildnes.cz [online]. blesk.cz, 2018 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal/347110/policie-dopadla-12-vytrzniku-z-duelu-sparta-subotica-hrozi-jim-vezeni.html?fb_comment_id=1947520418647657_1947581508641548

MÁDL, Luděk. Případ rasistického transparentu: Policie pachatele zná, nechala je běžet. Seznamzpravy.cz [online]. 2021 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sport-fotbal-jina-liga-pripad-rasistickeho-transparentu-policie-pachatele-zna-nechala-je-bezet-182122>

Nadosmrti jsem mrzák!. Blesk.cz [online]. 2004 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti-zajimavosti/23138/nadosmrti-jsem-mrzak.html>

OSGERBY, Bill. *Football and fashion* [online]. UK [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://museumofyouthculture.com/casuals/>

TAYLOR, Peter. THE HILLSBOROUGH STADIUM DISASTER: FINAL REPORT [online]. 1990. London: HMSO Bookshops, 1990 [cit. 2022-03-02]. Dostupné také z: <https://web.archive.org/web/20140330053408/http://southyorks.police.uk/sites/default/files/hillsborough%20stadium%20disaster%20final%20report.pdf>

The UEFA Practical Guide to Supporter Liaison is out now!. Home | SD Europe [online]. Copyright © 2021 SD Europe. All rights reserved [cit. 29.01.2022]. Dostupné z: <https://www.sdeurope.eu/post/the-uefa-practical-guide-to-supporter-liaison-is-out-now>

ZEMAN, Jiří. Stojíme za baníkovskými chuligány: Krádež fotbalové vlajky horší než znásilnění?. Prahain.cz [online]. 2022 [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.prahain.cz/komentare/stojime-za-banikovskymi-chuligany-kradez-fotbalove-vlajky-horsi-nez-znasilneni-3071.html>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Analýza trestních spisů

Přílohy práce

Příloha č. 1. Dotazník – představa veřejnosti o fotbalových chuligánech

1. Jakého protiprávního jednání se nejčasteji dopouští fotbaloví chuligáni?
 - a. Výtržnictví (pyrotechnika, vběhnutí na plochu)
 - b. Poškození cizí věci
 - c. Rvačka
 - d. Projevy proti lidskosti (hajlování, rasismus)
 - e. Ublížení na zdraví
 - f. Loupež/krádež
2. Nejčastější věk chuligánů?
 - a. 34+
 - b. 30-34
 - c. 26-30
 - d. 21-25
 - e. 16-20
3. Jakého jsou chuligáni zpravidla pohlaví
 - a. Muž
 - b. Žena
4. Kde dochází k páchání protiprávních skutků chuligány?
 - a. Na stadionu
 - b. V blízkosti stadionu
 - c. Mimo uvedené
5. Jakého nejvyššího vzdělání podle vás chuligáni dosahují?
 - a. Základní
 - b. Střední odborné

- c. Střední s maturitou
 - d. Vysokoškolské
6. Do jaké příjmové kategorie (čistý příjem) byste chuligány zařadili?
- a. Nízké 0 – 20000 Kč
 - b. Střední 20001 – 45000 Kč
 - c. Vysoké 45000 Kč +
7. Páchají podle vás trestnou činnost pod vlivem alkoholu?
- a. Ano
 - b. Ne
 - c. Nevím
8. Dopouštějí se chuligáni recidivy v souvislosti s diváckým násilím?
- a. Ano
 - b. Ne
9. V jakém rodinném vztahu tito pachatelé nejčastěji jsou?
- a. Svobodní
 - b. Ženatý / vdaná
 - c. Rozvedení
10. Mají děti.?
- a. Ano
 - b. Ne
11. Jaká je podle vás objasňenost spáchaných trestných činů v souvislosti s diváckým násilím v Praze?
- a. 0 – 25 %
 - b. 26 – 50 %
 - c. 51 – 75 %
 - d. 76 – 100 %
12. Jak policejní orgán nejčastěji ukončuje přípravné (trestní) řízení proti pachatelům diváckého násilí?
- a. Věc odloží (neznámý pachatel)
 - b. Návrhem na podání obžaloby
 - c. Věc odloží (skutek není trestným činem)
 - d. Podmíněné zastavení trestního stíhání

141	KRPA-29502/TC-2019-001170	18.08.2019	§ 358/1 Tz	1990	§ 179c/1 TR	26.08.2019	ANO		střední odborné	ANO		ANO	ANO	svobodný	NE	
142		18.08.2019	§ 358/1 Tz	1994	§ 179c/1 TR	26.08.2019	ANO		střední odborné	ANO	ANO	ANO	ANO	svobodný	NE	
143		18.08.2019	§ 358/1 Tz	1998	§ 179c/1 TR	26.08.2019	ANO		střední odborné	ANO	ANO	ANO	ANO	svobodný	NE	
144		18.08.2019	§ 358/1 Tz	1997	§ 179c/1 TR	26.08.2019	ANO		střední odborné	ANO	ANO	ANO	ANO	svobodný	NE	
145		18.08.2019	§ 358/1 Tz	1994	§ 179c/1 TR	26.08.2019	ANO		střední odborné	ANO	ANO	ANO	ANO	svobodný	NE	
146		18.08.2019	§ 358/1 Tz	1996	§ 179c/1 TR	26.08.2019	ANO		základní	ANO	ANO	ANO	ANO	svobodný	NE	
147	KRPA-311218/TC-2019-001471	18.08.2019	§ 358/1 Tz	1998	§ 166/5 TR	17.07.2020	ANO		střední s maturitou	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
148		18.08.2019	§ 358/1 Tz	1997	§ 166/5 TR	17.07.2020	ANO		střední s maturitou	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
149		18.08.2019	§ 358/1 Tz	1992	§ 166/5 TR	17.07.2020	ANO		střední odborné	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
150		18.08.2019	§ 358/1 Tz	2001	§ 166/5 TR	17.07.2020	ANO		základní	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
151		18.08.2019	§ 358/1 Tz	2001	§ 166/5 TR	17.07.2020	ANO		základní	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
152	KRPA-311497/TC-2019-001170	04.09.2019	§ 145/1 a 358/1 Tz	1993	§ 166/5 TR	17.10.2019	ANO		střední s maturitou	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
153	KRPA-316968/TC-2019-001271	07.09.2019	§ 358/1 Tz	1993	§ 159a/1a TR	17.07.2020	ANO		základní	ANO	ANO	ANO	NE	svobodný	NE	
154		07.09.2019	§ 358/1 Tz	1993	§ 159a/1a TR	17.07.2020	ANO		střední odborné	ANO	ANO	ANO	NE	svobodný	NE	
155		07.09.2019	§ 358/1 Tz	1968	§ 159a/1a TR	17.07.2020	ANO		střední odborné	ANO	ANO	ANO	NE	žádný	ANO	
156	KRPA-326129/TC-2019-001170	18.08.2019	§ 146/1 a 358/1 Tz	1995	§ 166/5 TR	17.12.2019	ANO		střední odborné	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
157	KRPA-329184/TC-2019-001170	18.08.2019	§ 358/1 Tz	1997	§ 166/5 TR	29.11.2019	ANO		střední odborné	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	ANO	
158	KRPA-330755/TC-2019-001170	18.08.2019	§ 358/1 Tz	1996	§ 166/5 TR	29.11.2019	ANO		střední s maturitou	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
159	KRPA-333436/TC-2019-001170	22.09.2019	§ 358/1 Tz	1995	§ 166/5 TR	05.12.2019	ANO		střední odborné	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
160	KRPA-333491/TC-2019-001372	22.09.2019	§ 173/1 Tz	1989	§ 166/5 TR	04.11.2019					ANO	ANO	ANO	NE	svobodný	NE
161	KRPA-346334/TC-2019-001410	02.10.2019	§ 226/1 Tz	NP	§ 159a/5 TR	22.10.2019	ANO									
162	KRPA-351497/TC-2019-001170	18.08.2019	§ 358/1 Tz	1992	§ 166/5 TR	29.11.2019	ANO		střední s maturitou	ANO	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
163	KRPA-378075/TC-2019-001171	08.11.2019	§ 173/1 Tz	2001	§ 166/5 TR	03.03.2020			ANO	základní	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE	
164		03.11.2019	§ 173/1 Tz	2000	§ 166/5 TR	03.03.2020			ANO	ANO	základní	ANO	neúspěšně	ANO	svobodný	NE
165	KRPA-406714/TC-2019-001471	27.11.2019	§ 358/1 a 146/1 Tz	NP	§ 159a/5 TR	23.01.2020			ANO							
166	KRPA-71730/TC-2020-001121	29.02.2020	§ 358/1 a 228/1 Tz	NP	§ 159a/5 TR	23.03.2020			ANO							
167	KRPA-74443/TC-2020-001250	04.03.2020	§ 358/1 a 146/1 Tz	1994	§ 179c/1 TR	10.03.2020			ANO	střední odborné	ANO	ANO	ANO	NE	svobodný	NE